

Forhandlingsprotokol

fra

Norsk arbeidsmandsforbunds

1. landsmøde

afholdt i Bergen fra og med 16. og til og med 20. mai 1902.

Ved Olav Kringen.

Kristiania.

Arbeidernes aktietrykkeri.

1902.

Forhandlingsprotokol

fra

Norsk arbeidsmandsforbunds

1. landsmøde

afholdt i Bergen fra og med 16. og til og med 20. mai 1902.

Ved Olav Kringen.

Kristiania.

Arbeidernes aktietrykkeri.

1902.

I.

Første møde aabnedes af forretningsfører *Olav Strøm* i Folkets hus i Bergen kl. 10 formiddag.

1. Han ønskede repræsentanterne velkommen og introducerede derpaa for forsamlingen hr. *J. Jönsson* fra Sverige, „Svenska grofarbetare- och fabriksarbetareförbund“s formand.

2. Hr. Jönsson holdt derpaa en hilsningstale fra de svenske klassekamerater. Det var, sa han, første gang, det svenske broderforbund havde haft anledning til at sende en repræsentant med hilsen til norske kamerater. Han haabede, at dette vilde gi anledning til endnu inderligere samarbeide end tidligere. Trods afstanden maa samholdet stadig vokse sig stærkere og stærkere. Og hvert forbund vil huske, at naar der tales om fiender, saa ser de ikke over landegrænsen efter dem. De ser opover. Og de finder overalt, at de har fælles interesser at vareta. Broderbaandet vil føles inderligere nu end nogensinde, da Sveriges arbejdere begynder en kamp for sin politiske ret. Maa de nu række hinanden haanden; ikke den knyttede næve, men den aabne broderhaand. Det er mit og alle mine svenske kameraters ønske og haab.

For at gi eder en idé om hvorledes vi arbejder, skal jeg gi en redegjørelse for vor organisation. I 1891 traadte 5 repræsentanter sammen i det sydlige Sverige og forhandlet om organisation af grovarbejderne. Dette resulterede i, at grovarbejdernes forbund for det sydlige Sverige dannedes i 1892. Organisationen vakte i begyndelsen megen modstand, og det kan ikke siges, at vi hidtil har vandret paa roser heller, og vor organisation har idethele haft mere modstand end de andre organisationer. I 1895 blev det omdannet til et grovarbejder- og fabriksarbejderforbund for hele Sverige. Nu har vi ifølge beretning fra sidste kvartal 1901 7771 betalende medlemmer. I Sverige er vort forbund det største, som er tilsluttet landsorganisationen. Men saa maa det ogsaa erindres, at vi har saadan en mængde arbejdere inden vore brancher. Arbeidsmarken er her umaadelig. Det samme er naturligvis tilfældet her i landet og i Danmark. I Danmark er jo Arbeidsmandsforbundet det største. I begyndelsen af vor organisation sa man altid: Det nytter ikke! Man troede, at vi altid skulde bli titulerede for pøbel og pak. Den kapitalistiske presse kommer vist aldrig til at rose os, men at titulere os saaledes længer, det har den ikke mod til. Inden vi havde lært at sammenslutte os, vovede de alt.

Og de er bange for vor organisation; thi vi er saa mange, om vi blir alle. Ret til at sammenslutte os har vi vistnok i Sverige; men der er ingen lov som siger, at en kapitalist ikke kan bruge sine midler for at berøve os den. Og da det ligger i deres interesse, gjør de det. Og vi har havt stadige kampe for foreningsretten, siden den store kamp i Norrland og helt til nu. Men under alt dette har vore sammenlutninger og vort samhold vokset. Tidligere søgte vi med lys og lygte for at finde arbejdere, som vilde slutte sig til os. Nu kommer de af sig selv. Og det glædelige opsving, som det norske brøderforbund havde havt, virket tilbage det ogsaa. Naar vi nu kommer sammen, saa er det for at udstikke linjer, som vi skal gaa til næste gang vi mødes. Lad os da udtænke vor vei omhyggelig, saa vi altid føres nærmere maalet. Og fremfor alt: Lad os se paa det store fælles og ikke tabe det af sigte. Ogsaa i Sverige har vi havt separationsideer at kjæmpe imod. Hovedstadsboerne syntes de var finere end landboerne og landsbyfolk. Men vi paa landet blev snart de mægtigste, og man fik respekt for os. Ja, nylig kom skorstensfeierne og sluttet sig til vort forbund — kjærkomne over al maade — men ogsaa uventet. Det er jo et helt haandværk, de driver. De store samlingsideer er de rigtige. Dette skulde vi lære. Ikke skille os fra hinanden i flokke; men se til at samle saa meget som muligt af det, som er nogenlunde ensartet, under et. Jeg ber om undskyldning for, at jeg har taget saa meget af eders kostbare tid, men jeg vil igjen fremhæve: Vi trænger at lære af hverandre. Og jeg slutter med ønsket om, at alle vore raadslagninger altid maa føre os nærmere hinanden til større forstaaelse, mere broderskab. (Bifald.)

Olav Strøm takket *Jønsson* paa forbundets vegne og foreslog følgende sympatitelegram til de streikende svenske arbejdere, hvilket vedtoges under stort bifald:

„Norsk arbejdsmandsforbunds repræsentanter i stort antal samlet til kongres fremsender herved for de svenske arbejdere sin varmeste hilsen. Maa I seire i eders stemmeretskamp. Seier for folkestyret i Norden. Leve socialismen.“

Strøm gav derpaa ordet til *J. Gudmundsen*, formanden for den af Stenarbejdernes forening i Bergen nedsatte forberedelseskomite. Han bød dem alle velkommen til Bergen og udtalte ønske om, at arbeidet maatte blive frugtbringende til fremme af broderskabet mellem landets arbejdere.

II.

Efter nogle bemærkninger vedtoges forretningsordenen som foreslaaet. En indbydelse fra Bergens socialdemokratiske forening om at repræsentanterne skulde deltage i et tog til Sofus Pihls grav oplæstes, og indbydelsen blev vedtaget. Paa grund heraf vedtoges der da ogsaa, at der intet møde skulde være før kl. 3 den 17de mai. Hr. *Gudmundsen* oplyste, at faner kunde medtages til graven, og besluttedes det da ligeledes at tage forbundets fane med.

Det besluttedes at vælge 4 sekretærer.

Punkt 1, 2 og 3. Til ordførere valgtes derpaa *Gustav Johansen* med 49 stemmer og *P. Pettersen* med 16 st. Alb. Moeskau havde 14

og Ant. Andersen 13 st. *P. Petersen* bad om at maatte slippe ordførerstillingen, men fik ikke omvalg. Til sekretærer valgtes *S. Hunsbedt*, *Arnt Larsen*, Alb. Moeskau og *M. Sundby*.

Forbundets forhenv. agitator, *H. Berntsen*, optoges som medlem af landsmødet med forslags- og taleret.

Følgende fuldmagtskomite valgtes: *R. Knudsen*, *A. Karlsen*, *J. Gudmundsen*, *Joh. Karlgren* og *T. Sandstøl*.

Punkt 4. Til komite for fordeling af repræsentanternes reiseudgifter valgtes: *Olav Strøm*, *Hans Hellebø*, *Rich. Hansen*, *P. Pettersen* og *A. C. Schive*.

Eftermiddagsmøde den 16de mai.

Dirigent: *P. Petersen*.

Fuldmagtskomiteens formand rapporterede, at ialt 44 fuldmagter var afleveret, repræsenterende 46 foreninger. Det samlede styre, bestaaende af følgende medlemmer, mødte: *Olav Strøm*, *R. Knudsen*, *O. Halvdansen*, *Kristen Tørras*, *Gustav Johansen*, *K. Sundt*, *S. Hunsbedt* og *J. Birkeland*. Følgende repræsentanter var fremmødt: Fra „Fremad marsch“ og „Strømmen“ *S. Hunsbedt*; fra Kr.a—Gjøvikbanens 1. afd. arbejderforening *S. Andersen*; fra Valdersbanens 1ste afdeling *Lars Bruheim*; Indtrøndelagens veiarbejderforening *Paul Stiklestad*; Grubearbejdernes fagforening, Røros, *Ole Sommer* og *Ole A. Sollie*; Hyttearbejdernes fagforening, Røros, *Kristen Tørras*; Værdalsørens afdeling *H. Øvre*; Ofofbanens 2den afdelings arbejderforening *K. Kleven*; Eidets grubearbejderforening *Rasmus Vaarhus* og *Sven L. Skaardal*; Stavanger kommunale og private arbejdsmands forening *T. Sandstøl*; Foreningen „Friheden“ *P. Jakobsen*; Arbejdsmandenes forening, Askim, *J. Austad*; Arbejdsmandsforeningen „Vaarbud“, Kristianssand, *Arnt Larsen*; „Fram“ *Ole Amundsen*; Opset arbejderforening *J. Karlgren*; Arbejdsmandenes fagforening, Vaksdal, *Anders Fyllinglid*; Trondhjems afdeling *A. Kalvaa*; Sarpsborgs og omegns arbejderforening *Albert Moeskau*; Valdersbanens 2den afdeling *Anders Andersen*; Veiarbejderforeningen „Framsteg“ *J. Homo*; Hallingskeid arbejdsmandsforening *H. Hellebø*; Ølbryggeriarbejdernes forening, Kristiania, *A. Karlsen*; arbejdsmandsforeningen „Myrdalen“ *H. Leveraas*; Kr.a støberiarbejdernes forening *Otto Olsen*; Lysaker afdeling *Julius Didriksen*; Lillestrøms afdeling *Ole Ruud*; Arbejdsmandsforeningen „Samhold“ *A. Andersen* og *Ludvig Enge*; Dale afd. *Bjørn Sigurdbjørnsen*; Tysse afdeling *J. Aadland*; Bryn fyrstikarbejdernes forening *Theodor Eggen*; Hermetikarbejdernes forening, Stavanger, *B. Skaraas*; Hell—Sundebanens 4de afdeling *Skogmo*; Lillestrøm sag- og høvleriarbejdernes forening, Kr.a høvleriarbejdernes fagforening og Snarøens tomt- og høvleriarbejdernes forening *Richard Hansen* og *Martin Sundby*; Bergens Murarbejderforening *E. Wikøren*; Bergens stenarbejdernes forening *J. Gudmundsen*. *O. Nordal* fra Klevens afdeling og *Karl Kristiansen* fra Flekkefjordbanens 1ste afdelings arbejderforening havde anmeldt sig hos valgkomiteen, men ingen fuldmagter afleveret. Af styremedlemmerne var 2, *Hunsbedt* og *Tørras*, valgte som repræsentanter fra sine foreninger. Komiteen indstillet paa samtlige fuldmagters godkjendelse.

Med hensyn til repræsentanten fra Flekkefjord oplyste Strøm, at underretning om valget var indgivet til hovedstyret.

Birkeland gjorde indsigelse mod repræsentanten fra Kleven, hvortil denne oplyste, at hans valg var foretaget under formandens fravær. *Strøm* anbefalet repræsentantens godkendelse, uden at det dog skulde drage konsekvenser efter sig, idet det henstilledes til hovedstyret at undersøge forholdet ved repræsentantens valg efterpaa. Fuldmagterne og de to repræsentanter godkjendtes enstemmig.

III.

Punkt 1. *Strøm* afgav derpaa beretning for den tid, som var forløbet siden sidste landsmøde og fremhævet tilslut den lyse fremtid, som syntes at straae forbundet imøde. Det var vokset sig stærkt gennem kampene. I tilslutning til den trykte beretning oplystes, at forbundet tillige var indmeldt i Den faglige landsorganisation og at der var gjort begyndelse til at samarbejde med Svensk grofarbetare og Dansk arbejdsmandsforbund. Bare den kjendsgjærning, at et forbund kan holde en konflikt, som den paa Røros gaaende, saa længe som vi gjorde giver det respekt. Han rettede derpaa personlig en tak til alle, som havde hjulpet med til fremme af arbeidet og støttet ham i hans arbejde som forretningsfører.

Beretningen godkjendtes enstemmig.

Punkt 2. Som næste sag forelaa derpaa

regnskabet.

J. Karlgren foreslog, at dets behandling maatte udsættes til næste dags formiddag. Man burde have tid til at sætte sig ind i de enkelte poster, hvilket der endnu ikke havde været anledning til.

Strøm havde for sin del intet imod regnskabet udsættelse til næste dag.

Anton Andersen mente, at man ligesaa godt kunde ekspedere den sag straks.

*K. Tørrø*s fordræt udsættelse. Der var ting ved regnskabet, som talte for, at man burde sætte sig nærmere ind i det.

Sven Skaardal: I anledning visse omstændigheder ved posten, som angaar Eidets grubearbejderforening, anser jeg det tvingende nødvendigt at faa udsættelse.

Udsættelsen vedtoges derpaa med 30 stemmer.

Punkt 3. Fagbladets ledelse.

Olav Strøm: Posten var væsentlig opsat for at give repræsentanterne anledning til at udtale sig om bladet, give raad, anvisninger, ove kritik og i det hele komme med sin mening om bladet og ønskeligheden af hvordan det skulde være. Han omtalte korrespondancernes ofte uheldige form.

Alb. Moeskou: Det vilde være meget ønskeligt, om referaterne fik en mere afkortet form. Som de nu er, befatter de sig med en hel række uvæsentlige ting. Blev disse referater kortere, saa kunde man faa større plads til orienterende artikler om arbejderbevægelsen

og til agitation for socialismen. Var ellers fornoiet med fagbladets ledelse og indsaa hvilket arbejde det krævet.

H. Hellebø: Ønskeligt vilde det være om fagbladet kunde indeholde oplysninger om arbejdsforholdene paa de forskjellige steder udover landet. Dette maatte være noget af det vigtigste for arbejderne at vide.

Efter enkelte spredte bemærkninger tog

Strøm igjen ordet. Han mente, at referater fra møder udover landet var absolut nødvendige. Men disse maatte gjøres korte og koncise. Alle valg burde nævnes, men det selvfølgelig, som f. eks. at „protokollen oplæstes og godkjendtes“ o. l. burde stryges. Med hensyn til oplysning om arbejdsforhold, saa vilde han sige, at det var en vanskelig sag. Imidlertid kunde ogsaa noget gjøres her, om hver afdeling vilde fra tid til anden indsende korte greie rapporter.

Man gik derpaa over til behandling af

IV administrationen

Forretningsudvalget og „Vaarbud“, Kristianssand, havde foreslaaet ansættelse af en kasserer, og *J. Birkeland* havde foreslaaet ansættelse ogsaa af en agitator. Styret anbefalede ogsaa dette forslag til vedtagelse.

Arnt Larsen: Med hensyn til ansættelse af en kasserer, saa var der vist ikke mange, som havde nogen oversigt over den sag. Var helst tilbøielig til at kræve udsættelse. Der burde nedsættes en budgetkomite, som kunde skaffe klarhed over de midler, man vilde faa, før man gik over til nye posters oprettelse. Det var nødvendigt at have oversigt over disse sager.

Olav Strøm: Arbeidet ved hovedkontoret var vokset ganske enormt. Saaledes gik hver formiddag helt med til besvarelsen af breve og skrivelser. Man kunde tænke sig, hvordan disse ofte var — uklare og behandlende de forskjellige ting. Det hele arbejde kræver nu af sin mand op til 16 timer i døgnet, skulde det klares, og endda var der aldrig tale om en ordentlig helligdag. Det er klart, at forbundet lider ved dette og vil lide endnu mer i fremtiden. Fik man ansat en kasserer, saa kunde han eller formanden reise omkring og agitere. Der er nok at gjøre. Paa dette strøg er arbejdsmarken, især inden vort forbund, praktisk talt endeløs. Derfor er forretningsudvalget og styret enig i dette. Men ogsaa det ved *Birkeland* fremsatte forslag om ansættelse af en fastlønned agitator anbefales. Der var imidlertid flere maader at ordne denne sag paa. Man kunde laane af reservekassen eller forhøje kontingenten eller man kunde finde andre veie. Agitationen var jo paa en maade produktiv, idet den maatte forudsættes at øge medlemsantallet og dermed indtægterne. Det blev nu landsmødets sag at anvise midlerne.

J. Birkeland: Naar jeg har været med paa at anbefale ansættelse af en agitator og en kasserer, saa har jeg først og fremst havt forbundets vel og dets fremgang for øie. Jeg har faaet et lidet indblik i arbeidet paa hovedkontoret og ved, at det er formeget at gjøre for en mand. Det kan ikke forbundet heller være tjent med. Kunde dog gjerne gaa med paa at nedsætte en budgetkomite, for beslutning toges.

Skogmo: Udsættelse var her unødig. Man vidste, at der paa kontoret trængtes hjælp, og da kunde man ligesaa gjerne ansætte kassereren straks. Vilde for sit vedkommende gjerne set, at en agitator ogsaa var blevet ansat, og ønsket forbundsstyrets udtalelse om hvilken af disse to, man ansaa mest paakrævet. Der trængtes agitation *nordenfjelds*. Her var en stor arbejdsmark.

Anton Andersen vilde anbefale ansættelse af en kasserer. Spørgsmaalet med hensyn til denne krævet sin afgjørelse. Naar det var afgjort, kunde ansættelse af en agitator tages under overveielse.

Rich. Hansen: Man maatte forudsætte, at forbundsstyret kjendte stillingen og havde en oversigt over kontorets arbeide, og i tillid hertil burde sagen behandles og afgjøres med det samme. Ogsaa blandt fabriksarbejderne er agitationsfeltet stort. Her kunde der være noget at gjøre, om der blev overflødig tid. Ogsaa andre forbund er ude og arbejder der, hvor marken rettelig er vor. Denne konkurrence — om man kan kalde det saa —, bør vi i vort forbunds interesse møde, og er der to mand paa kontoret, kan det lade sig gjøre, at den ene altid er paa post, hvor det gjælder.

Sven Skaardal: Jeg kan slet ikke være med paa ansættelse af en kasserer. Der er en tendens til at oprette nye embeder inden forbundet, som ikke kan eller bør opmuntres. Vi stilles da ogsaa i udsigt at faa underbalance i budgettet. Det maa vi vogte os for. Der var brugt leiet ekstrahjælp paa kontoret hidtil. Man fik se til at greie sig med dette i den udstrækning, det var nødvendigt, ogsaa herefter.

Ole Amundsen: Efter hvad der er oplyst om hovedkontorets arbeide, vil jeg for min del anbefale, at en kasserer ansættes.

R. Knudsen: Det er ganske rigtig, som antydte, ikke *umuligt*, at have det gaaende som hidtil. Men *uheldigt* var det. Det ekstra arbeide maatte bli rent mekanisk og fritog ikke formanden for at have oversigt over det; og hertil kom endda, at saa kunde kontorets arbeide tiltage, at ekstrahjælpen vilde falde dyrere end om man ansatte en fast kasserer nu. Maatte paa det varmeste anbefale, at man ansatte en kasserer.

T. Sandstøl: Det er min mening, at nu staar stillingen saaledes, at vi kan gi forbundet et knæk, om vi ikke ansætter en kasserer. Vi maa ikke knibe her.

E. Petersen: Ansættelse af en kasserer var efter det anførte ganske vist en nødvendighed; men først maatte man ha en oversigt over forbundets financer.

Johan Karlgren: Tilfældig hjælp kunde man nok skaffe sig paa kontoret; men hvem skulde holdes ansvarlig for den? Formanden maa jo reise, og da er det netop han trænger hjælpen mest; men blir der uregelmæssigheder ved den hjælp, vi anviser ham at skaffe sig, saa tar vi ham for det. Det er derfor bedst, at vi ansætter en ansvarlig kasserer.

J. Gudmundsen: Der havde været frafald inden forbundet; men det var slet ikke sagt, at dette var fordi man ikke havde faaet tid til at skjøtte dets affærer. Der kunde være andre grunde. Vi behøver derfor ikke at ansætte nogen kasserer, for at formanden skal faa reise rundt. Men var det absolut paakrævet alligevel at faa hjælp, saa

kunde man vel ansætte *en dame*. Det fik man greie sig med. Jeg stemmer imod ansættelse af en kasserer, og dertil har jeg ogsaa mandat af min forening.

E. Wikøren: Det var sagt, at man kunde give forbundet et knæk ved ikke at ansætte en kasserer; men det modsatte maatte nok heller være tilfældet. Var repræsentant for en forholdsvis ny forening. Denne vilde skræmmes, om man forhoiet kontingenten, hvilket kassererposten krævet. Jeg kan dog ikke være med paa ansættelse af en dame. Det var nævnt, at formanden havde saa lang arbejdstid og at ekstrahjælp var resikabel; det saa derfor ud til at ansættelse af en kasserer alligevel var uundgaaelig; men var det ligesaa uundgaaelig forbundet med kontingentforhøielse, maatte man være forsigtig. Det bedste at gjøre her, var at udsætte sagen til næste landsmøde.

Olav Strøm: Man maatte huske paa, at ekstrahjælpen ikke havde noget ansvar; men hvad der krævedes her var en mand med ansvar. Det vilde sætte formanden fri for endel af det tyngende arbeide. Arbeidet øgedes med forbundets vækst, og man maatte have nogen til stadig at ekspedere sagerne, saa ikke arbeidet dyngedes op til det næsten uoverkommelige hver gang noget skulde ordnes, som var forbundet med en reise.

Sven Skaardal: De ulemper, som var paapeget ved ekstrahjælpen, kan jeg ikke helt forstaa. De samme forhold er tilstede her som i enhver anden forretning. Det var sjelden saa, at den samme person, som førte regnskabet, ogsaa havde ansvaret. Jeg kjender foreninger, hvis medlemmer har en timeløn af 18—20 øre, og for dem er et paalæg af 5 øre i kontingenten nu og da ikke smaating alligevel. Det er farligt at gaa langt frem ad denne vei.

G. L. Nilsen: Min forening har ikke givet mig mandat til at stemme for kassererpostens oprettelse nu. Kunde man ikke stemme ned kravene noget og hellere spare.

Hans Hellebø: Jeg har heller ikke mandat til at stemme for kassererpostens oprettelse; men efter de grunde, som er givet for den af forbundsstyret, tror jeg alligevel, at jeg skal forsvare for min forening at gaa med paa den. Forresten indser jeg ikke, hvad som skulde være iveien for at en dame kunde udføre arbeidet.

A. Førde: Jeg er enig med den foregaaende taler. Jeg var ogsaa fra først af imod ansættelsen af en kasserer. Jeg tænkte ogsaa, at man kunde faa en, som havde en bistilling. Man havde ikke ude i foreningerne nogen oversigt over denne sag. Det gjaldt at undersøge, om ikke udvei kunde skaffes paa den maade, at man fik en til at arbeide et vist timetal, eller man fik en dame, eller en som ved siden af kunde reise paa agitation.

Fr. Johansen: Min forening har enstemmig vedtaget, at der bør ansættes en kasserer. Forbundet vokser, og der bør ikke mangle hjælp til at varetage sagerne. Det kan vi komme til at angre paa siden.

K. Kleven: Ogsaa min forening har givet mig paalæg om at søge en kasserer ansat. En agitationsreise til Nordland var absolut paakrævet, og denne burde forretningsføreren selv foretage.

A. Kalvaa: Jeg kan ikke stemme for ansættelse af nogen kasserer.

Det viser sig, at forretningsføreren hidtil har fundet tid til at agitere, og han har ogsaa været medlem af en parlamentarisk komite og af Kristiania kommunestyre. Man faar da hjælpe sig med lidt kontorhjælp. Nødvendigere var det at faa ansat en fast agitator. Ifølge den stilling forretningsføreren indehavde, var han heller ikke skikket som agitator, det vilde være til skade for hans skikkethed som underhandler.

Olav Strøm: Det var ikke meningen at kassereren udelukkende skulde have med regnskabet at gjøre. Der var meget arbeide ellers. Ekspeditionen af fagbladet tog saaledes en mængde tid. Her kunde han være behjælpelig. Ellers var det meningen, at dersom kassereren fik nogen tid tilovers, saa skulde han benytte den til agitation. Jeg har nu maattet trække mig tilbage fra meget andet paa grund af overarbeide. Men de institutioner, jeg er medlem af, skaffer en ikke saa lidet af den anseelse, man trænger udover landet, og det kan være til nytte. Ekstrahjælp er desuden bare halv hjælp. Arbeidet maa altid gjenemgaaes af formanden. Derfor forlanges der en mand med autoritet, som er ham overdraget af forbundet, som han staar til ansvar for.

Martin Sundby: Vi har talt meget om denne sag nu. Det er godtgjort, at Strøm er overlæst med arbeide. Jeg har havt anledning til at se det. Vi ønsker alle at se forbundet gaa frem, og derfor bør vi ikke begynde med nogen uheldig Jaabækpolitik. Alle maa indse, at en mand med autoritet paa denne plads er bedre end en kvinde, som vi kanske maa søge udenom forbundet. Vi ved ogsaa, at i udlandet har man rigelig hjælp ved hovedkontorerne. Lad os derfor ansætte en kasserer.

H. Hellebo: Forbundet er i stadig vækst, og dette vil medføre voksende arbeide. Vår forretningsfører har hidtil udført meget arbeide. Han har saaledes drevet ikke saa liden agitation. Men dette bør ikke lede os til at øge byrden. Heller ikke bør vi være bange for en smule kontingentforhøielse, som kassererposten vil medføre.

Skogmo: Jeg kjender et eksempel fra Hell—Sundebanen, hvor en afdeling gik til grunde, og jeg er forvissat om at den var bestaaet den dag i dag, om forretningsføreren kunde komme tilstede og ordnet sagerne. Hvis man nu kunde faa ham til at foretage flere reiser, saa burde man ansætte fast kasserer.

Ved voteringen, som nu optoges, besluttedes med 34 stemmer mod 9 kassererposten oprettet.

2. Ensartede regnskabsprotokoller.

J. Austad: Det er meget uheldigt med regnskabsførselen i foreningerne. Mange steder har man ikke protokoller, og disse føres ikke ensartet, hvor man har dem. Regnskaberne blir derfor ofte vanskelige og ikke saa sjelden umulige at revidere. Det er et fælt roderi, som man kan vente. Hænder det, at en mand blir sendt fra hovedstyret for at se efter en forenings regnskaber, saa er der ingen rede at faa paa det. Og regnskaberne uorden vækker ofte splid i foreningerne.

Alt dette kan man spare sig ved at indføre ensartede protokoller. Jeg optager derfor paa Askims afdelings vegne følgende forslag:

„Det henstilles til landsmødet at vælge en komite til at udarbeide schema for ensartede regnskabsprotokoller for samtlige afdelinger. Landsmødet har saa, førend det afsluttes, at vedtage eller forkaste komiteens indstilling.“

O. Halvdansen: Styret havde været opmærksom paa de uheldige forhold, som hr. Austad havde antydnet; men nogen komite troede man ikke burde nedsættes i den anledning. Sagen fremmes bedst ved at overlades til forretningsudvalget.

Austad var efter dette tilbøielig til at tage sit forslag tilbage, men *Arnt Larsen* og *J. Karlgren* holdt paa det og anbefalede det.

Skogmo: Indførelsen af nye protokoller vilde naturligvis medføre udgifter, og da mange foreninger kunde have anskaffet sig nye protokoller, vilde han ikke stemme for at noget schema udarbejdes.

Olav Strøm: Det vilde være at give det kommende styre et mistillidsvotum, om Austads forslag vedtoges. Sagen maa undersøges, man maa høre sig om, hvorledes man er gaaet frem i andre lande, og saa faar man vælge det bedste. Udgifterne vilde ikke bli væsentlig større end de almindelige.

M. Sundby: Det bør overlades til styret at udarbeide schema for protokollerne, og saa tages de i brug af foreningerne, eftersom disse behøver nye protokoller.

Optaget til votering.

Det besluttedes at overlade udarbejdelsen af schemaer til regnskabsprotokoller for afdelingerne til forbundsstyret med 29 stemmer mod 9, som stemte for Austads forslag.

3. Ensartede medlemsbøger og regnskabsbøger.

Forretningsudvalget havde foreslaaet:

„Forretningsudvalget paalægges at udarbeide til brug for afdelingerne ensartede medlems- og regnskabsbøger. Samtlige afdelinger pligter saa at anskaffe disse fra hovedkontoret, senest fra 1ste januar 1903.“

J. Austad: De medlemsbøger, som nu er i brug, er uheldige. Der er saaledes ingen plads til at indføre ekstraudligninger. Der maa, naar 4 kvitteringer i et aar er gjort i bogen, kvitteres paa løse papirlapper. Vilde anbefale Kristiania cementarbejderes medlemsbog til efterligning. Den var praktisk.

Olav Strøm var enig i, at medlemsbøgerne var uheldige. Da den nuværende bog blev schematiseret, forsøgte man at gjøre den saa enkel som mulig; men derved blev den ogsaa ufuldkommen. Imidlertid var debat om dette emne overflødig, før kontingenten var bestemt. Numrene maatte ogsaa gjenemgaaes og revideres. Foreslog, at hele sagen overlodes til forretningsudvalget, hvilket enstemmig vedtoges.

4. Ensartede faner.

Askims afdeling havde foreslaaet: „Samtlige afdelinger inden forbundet skal have ens inskription paa sine faner.“

J. Austad optog forslaget. Alle afdelinger burde for bekvemmelighedens skyld, især for flytninger, have samme faneinskriftion. Desuden vilde det virke mere imponerende i et større fanetog.

J. Birkeland: Jeg kan gaa med paa Austads forslag, dersom det kun skal gjælde fremtidige faner; men skal det gjælde de allerede anskaffede faner, og saaledes bringe ekstraudgifter, da stemmer jeg imod.

B. Skaraas: Jeg kan ikke anbefale dette forslags vedtagelse. Det vil bli altfor vanskelig at faa nogen inskriftion, som passer for de forskjellige fag, der er tilsluttet forbundet.

E. Petersen og *Rich. Hansen* udtalte sig i samme retning.

Olav Strøm: Det vilde være umulig at vedtage noget, som var bindende her. Vilde henstille til afdelingerne at de fik saa stor ensartethed som mulig alligevel, saaledes f. eks. at ved vei- og jernbanearbeide kunde den samme fane anvendes paa hvilket som helst sted. I de middelstore byer kunde man samle f. eks. grovarbeidere under et symbol, fabrikarbeidere under et og sag- og høvleriarbeidere under et.

E. Wikøren: Jeg er i det hele taget imod fanevæsenet. Disse pompøse, kostbare silkefaner med alt sit krimskrams passer os ikke. Ellers burde enhver forening faa lov til at sætte hvilket mærke, den vil, paa sin fane.

Ant. Andersen udtalte sig i tilslutning hertil, og

Strøm foreslog derpaa: „Den førte diskussion tjener som svar paa spørgsmaalet om fælles faner for afdelingerne.“ Støttet af *Hellebø*.

J. Gudmundsen foreslog: „Samtlige foreninger inden forbundet, der for eftertiden anskaffer sig nye faner, skal have ens symbol, der bestemmes af landsmødet.“

A. Karlsen: Det kan ikke lade sig gjøre, at tvinge foreninger af forskjellige fag til at sætte det samme symbol paa sine faner. Symbolet er jo betegnende for faget, og da maa dette være forskjelligt.

T. Sandstøl: Det bør være enhver forenings frivillige sag at vælge, hvorledes dens fane skal se ud. Intet bør bestemmes derom her.

Bjørn Sigurdbjørnsen udtalte sig i tilslutning hertil.

Strøm oplæste en skrivelse fra et medlem i Lysaker med specificeret forslag til fællesfaner, hvorpaa sagen optoges til votering.

Askims arbeiderforenings forslag fik 2 stemmer, Gudmundsens 3, hvorpaa Støms vedtoges med 19 st. Mod enhver udtalelse stemte 16.

5. Nedsættelse af budgetkomite.

J. Karlgren foreslog, at en budgetkomite skulde nedsættes for at undersøge forbundets økonomiske forhold, førend spørgsmaalene om nye aflønnede poster eller lønsforhøielser behandles.

R. Knudsen kunde ikke indse, at en budgetkomite var i sin orden paa dette tidspunkt. Var dog ikke imod tanken.

Olav Strøm: Man kan gjerne nedsætte en saadan komite; men dersom man dermed mente, at kunne lave et budget, der slog aldeles til, uden at man regnet feil paa en øre, saa vilde man skuffes.

A. Karlsen: Nedsættelse af budgetkomiteen var fuldt paakrævet. Man maatte have en oversigt over forbundets financer, før man gik til bevilgninger.

M. Sundby: En budgetkomite vil her ikke faa noget at bestille. Først maa de forskjellige poster behandles.

Efter nogle korte bemærkninger af *R. Knudsen*, *Karlgren* og *Rich. Hansen* vedtoges *Karlgrens* forslag. Komiteen bestemtes til at bestaa af 5 mand. Følgende valgtes: *Olav Strøm*, *Rich. Hansen*, *K. Sundt*, *M. Sundby* og *J. Karlgren*.

V. Lovændringer.

Olav Strøm gjorde opmærksom paa de nuværende loves uklarhed og utilstrækkelighed og henviste til alle de ændringsforslag, som var indkommet, hvorpaa han oplæste forretningsudvalgets udkast og knyttede motiverende bemærkninger til hver paragraf.

Anton Andersen foreslog, støttet af *Strøm*, at forretningsudvalgets udkast skulde lægges til grund for forhandlingerne, hvilket vedtoges.

§ 1 vedtoges derpaa enstemmig i følgende form:

Formaalet.

§ 1.

Forbundets formaal er:

- a. At søge at samle alle forskjellige grupper af arbejdsmænd og arbejdskvinder i Norge til en faglig enhed for at de i fællesskab paa alle omraader kan væрге og fremme sine faglige og sociale formaal.
- b. At søge at skaffe dem medbestemmelsesret paa de arbeidsvilkaar, under hvilke de skal arbeide — specielt arbejdsloønnens forhøielse og arbejdstidens forkortelse.
- c. At afskaffe alt søndags-, over- og natarbeide, som ikke absolut er nødvendigt, og der, hvor det maa finde sted, søge at faa det betalt med mindst 50 pct. tillæg. I det hele søge at faa gennemført tariffmæssige overenskomster mellem arbejderne og arbejdsgiverne.
- d. Ved udsendelse af agitatorer og paa anden vis søge bibragt alle landets arbejdsmænd og arbejdskvinder forstaaelse af organisationens nødvendighed og stiftelse af afdelinger paa de pladse, hvor sadanne ikke findes.
- e. I samvirken med arbeiderpartiet at søge indført 8 timers maksimalarbejdsdag, alderdomsforsørgelse, offentlig sygepleie, afskaffelse af kontraktørvæsenet, sikring af egne hjem for landarbejderne, kommunale tilskud til arbejderne arbejdsledighedskasser m. v.
- f. At tilveiebringe og bearbejde statistiske oplysninger om organisations- og arbejdsforhold.

Optagelse.

§ 2.

Forretningsudvalgets forslag:

- a. Alle af arbejdsmænd og arbejdskvinder bestaaende foreninger, som underkaster sig disse love, kan indordnes under forbundet.
- b. Ikke mere end en afdeling i samme branche paa samme sted kan uden forretningsudvalgets samtykke optages i forbundet.

- c. Paa steder, hvor ingen afdeling findes, kan arbejdsmænd og arbejdskvinder optages direkte og administreres fra hovedkontoret — efter forretningsudvalgets nærmere bestemmelse.
- d. Paa steder, hvor der er flere fagfæller, som ønsker at være medlemmer, kan de i fællesskab danne en gruppe af forbundet. Gruppen vælger sig en sekretær, der korresponderer med hovedkontoret og af dette kan gives fuldmagt til at forestaa mærkeuddeling og afstemple medlemsbøgerne. Naar gruppen blir paa 8 medlemmer pligter den at danne afdeling.
- e. Kontingenten for direkte medlemmer er forbundskontingenten for heltbetalende + alle udlæg til porto.

Rich. Hansen og *E. Wikøren* gjorde opmærksom paa at litr. b kunde virke saaledes, at foreninger, som ønsker at slutte sig til, kommer til at udelukkes, idet hensigtsmæssighedshensyn ofte gjorde, at der var flere foreninger af samme art paa samme sted. Eksempler fra Drammen og Bergen nævntes.

P. Pettersen havde saapas tillid til forretningsudvalgets sunde fornuft, at han var forvisset om, at det vilde vide at træffe en rigtig afgjorelse i saadanne tilfælde, hvortil *Olav Strøm* sluttede sig.

T. Sandstøl troede ikke, at nogen fare laa i paragrafens vedtagelse.

M. Sundby foreslog litr. b strøget.

A. Moeskou: Vilde støtte dette. Det kunde ofte være heldig at have flere afdelinger af samme fag i samme by. Vi maa give de interesseløse udenforstaaende den bedste anledning til at komme ind.

H. Hellebø: Der er ingen nødvendighed for at stryge punktet, og det kan ved at bli staaende gjøre sin nytte.

Olav Strøm: Vi kan ved hjælp af dette punkt redde afdelinger fra splittelse og derved fra undergang. Derfor bør vi ha det.

Efter bemærkninger af *Wikøren* og et par andre vedtoges paragrafen som af forretningsudvalget foreslaaet med 33 stemmer. 12 stemte for stryging af litr. b.

Kontingenten og dens anvendelse.

Forretningsudvalget havde foreslaaet til § 3:

- a. Til fremme af forbundets formaal indbetaler afdelingerne af hvert medlems ydede ugekontingent til hovedkassen 20 øre for heltbetalende og 15 øre for halvtbetalende medlemmer.
- b. Denne kontingent anvendes saaledes:
Heltbetalende:	
Til administrationskassen pr. uge	5 øre.
„ reservekassen	— 10 „
„ forsikringskassen	— 5 „
- c. Halvtbetalende 5 øre til hver af de 3 kasser.

J. Karlgren: Her foreslaaes ugekontingent; men i min arbejdskreds er den omtrent umulig. Vil derfor foreslaa, at maanedskontingent bibeholdes.

A. Karlsen: Forslaget indeholder en forhøielsen af kontingenten; men det kan jeg ikke gaa med paa. Der er foreninger, som ikke magter det. Desuden er den fastsatte forsikringskontingent i forhold

til det lovede bidrag i en anden paragraf saa forsvindende liden, at der vilde komme extraudskrivning ved siden af, og det er resikabelt.

Rich. Hansen: Jeg anbefaler ugekontingenten. Det er den bedste form for indbetalingen, og jernbanearbejdere, som endnu har maanedsløn, kan jo indbetale maanedlig, om de ønsker.

B. Sigurdbjørnsen: Ugekontingenten er absolut den bedste for alle hold. Det er for maanedslønnede heller ikke nogen væsentlig ulempe ved den.

Lars Bruheim: Valdersbanens arbejderforening, som jeg repræsenterer, har gaaet til at foreslaa en yderligere forhøielse af kontingenten; det var med den meningen, at undgaa ekstrakontingent. Vilde dog ikke paa dette tidspunkt optage forslaget.

Skogmo: Jeg foreslaar, at behandlingen af § 3 udsættes til forslaget om forhøielse af forretningsførerens løn er afgjort. Lønsforhøielse var ikke heldige nu, naar arbejderne overalt stræver med at holde livet i sig og familie. Kontingenten var allerede, slig den var, saa høi at den skræmte.

Olav Strøm: Lønsforhøielsen havde ikke noget med kontingenten at bestille. Den foreslaaede lønsforhøielse til formanden var af forsvindende betydning paa budgettet.

Udsættelsesforslaget forkastedes derpaa mod 3 stemmer. Mødet hævet.

Møde 17de mai eftermiddag.

Dirigent: *Gustav Johansen*.

Olav Strøm introducerede de to danske repræsentanter, folketingsmand *Lyngsø* og forretningsfører *Jens Larsen*.

Lyngsø: Naar vi er kommet herop fra Danmark for at besøge eders landsmøde, saa er det ikke for at belære eder. Vi er kommet for at bære vidnesbyrd om vor organisations solidaritet med norske kamerater. Vi er langt fremme med organisationen i Danmark, men ikke langt nok. Ingen af vore indvundne frugter er endnu helt sikre, — de er ikke sikre, før I heroppe ogsaa allesammen er kommet med i organisationen. Saa vil jeg medskikke disse korte bemærkninger en liden oplysning. Den kamp, som de danske havnearbejdere dernede i den sidste tid har ført, er blevet opskreget som en storkamp, og nederlaget da i samme grad. Men det har faktisk ikke været nogen stor kamp, og heller ikke var nederlaget da saa stort og berører ikke „Dansk arbejdsmandsforbund“. Kampen førtes af en splittelsesorganisation, som havde udskilt sig fra forbundet — altsaa egentlig af mindre gode kamerater. De er slagne. Men de danske arbejdsmænd har intet med nederlaget at bestille, og I heroppe kan være forvisset om, at I vil finde os ligesaa kraftige og livsfriske som nogensinde — og ligesaa solidariske. Idet vi hilser eder idag fra de danske kamerater, er det en solidaritetens broderhaand, vi rækker eder.

Talen modtoges med stort bifald.

Protokollen oplæstes og vedtoges, hvorpaa man atter gik over til at diskutere § 3.

A. Kalvaa: Jeg maa paa det instændigste fraraade vedtagelsen af ugekontingent. Det vil paa mange arbejdspladse falde falde overordentlig vanskelig at indkræve den.

A. Karlsen: Forslaget gjælder her en kontingentforhøielse, og det, som gjør, at jeg ikke kan akceptere det, er, at forhøielsen gjælder et tvilsomt formaal. Jeg tør betegne den foreslaaede forsikringskasse som saadant. Til et saadant formaal er den foreslaaede kontingent kun som en draabe i havet. Man vil kunne sige, at forsikringen skal gjælde som lokkemad for at faa nye medlemmer ind, men den lokkemad er falsk, og systemet vil ufravigelig føre til store ekstraudligninger.

O. Halvdansen: Det maa være selvindlysende, at ugekontingent er det bekvemmeste. Den er ligeledes lettest at betale og lettest at indkræve. De 5 øre til forsikringskassen er heller ikke saadan at foragte. Med vort medlemsantal vil de bringe betydelige summer ind om aaret. Det vil ialfald være nok til at dække udgifterne ved 20 dødsfald pr. aar.

J. Birkeland: Det var rigtig det med ugekontingenten. Det maatte bli den bedste. Blandt jernbanearbejderne kan den jo indkræves med 4 terminer hver maaned. Jeg kan dog ikke være med paa de 5 øre til forsikringskassen. Jeg lægger den største vægt paa administrationskontingenten. Det er den, som maa forhøies. Derved kan vi lægge mer energi i vor agitation, faa større tilslutning og — øgede indtægter. Skridtvis gik vi for at komme op i den kontingent, vi nu har, og vi aarker den, og det vil derfor ogsaa falde os let, at gaa til en smule forhøielse nu.

Birkelands forslag var følgende: „Administrationskontingenten forhøies med 10 øre pr. maaned. De 5 øre til forsikringskassen udgaar af den faste kontingent.“

Olav Strøm: Vi maa i denne diskussion forsøge at holde de forskjellige spørgsmaal ud fra hinanden. Hvad det gjælder er: Skal vi have ugekontingent eller maanedskontingent? Skal kontingenten forhøies eller ei? Forretningsudvalget har drøftet sagen og fundet ugekontingent paakrævet, og da burde man ikke modsætte sig formen for indkrævningen. Ugekontingenten kan paa de steder, hvor der er maanedsaflønning indkræves maanedlig. Hvad vi gjør eller ikke gjør, lad os saa vedtage ugekontingenten; den skader ingen, men vil i realiteten gavne alle. Det er for afdelingernes skyld, at vi har foreslaaet at sætte forsikringsbidragene ind som fast kontingent. Mange afdelinger vilde ikke staa i forbundet, dersom vi strøg forsikringen. Jeg kan sympatisere med hr. Birkelands forslag om at forhøie administrationskontingenten for at faa drevet agitation, — det er i grunden produktiv virksomhed. Administrationskontingenten bør være høi, til forbundet faar større medlemsantal. Men som sagerne nu staar, faar vi fylde hullene paa dette strøg med ekstrabidrag.

A. Andersen: Det var slet ikke saa, at forsikringskontingenten vilde bli nogen draabe i havet. Kontingenten vilde med vort nuværende medlemsantal andrage til ca. 10,400 kroner om aaret, og det er ingen draabe. Lad os derfor vedtage forslaget, som det er fremsat af forretningsudvalget,

E. Wikøren: Forhøielse af kontingenten vilde skade forbundet i høieste grad. Det var af mindre betydning enten man fik maanedskontingent eller ugeskontingent. Min forening vil helst foretrække ugekontingent; men en stor dumhed gjør vi, om vi forhøier kontingenten. De fleste foreninger udover landet vil neppe gaa med paa høiere kontingent end netop tilstrækkelig til at dække administrationsudgifterne. Jeg ved at det vil bli meget ubehagelig, om jeg kommer tilbage til min forening og skal meddele den, at kontingenten er forhøiet, og derfor er jeg af den formening, at forhøielse er absolut forkastelig.

B. Skaraas foreslog:

„a) Til fremme af forbundets formaal udbetaler afdelingerne for hvert betalende medlem kr. 0.80 for heltbetalende og kr. 0.60 for halvtbetalende pr. maaned.

b) Denne kontingent anvendes saaledes:

Heltbetalende: Til administrationskassen kr. 0,20.

Til reservekassen kr. 0.40.

Til forsikringskassen kr. 0.20.

Halvtbetalende 20 øre til hver af de tre kasser.“

E. Petersen: Spørgsmaalet om ugekontingent eller maanedskontingent er et spørgsmaal væsentlig mellem byarbejdere og landarbejdere. Herom maatte der kunne opnaaes enighed. Kan gaa med paa forretningsudvalgets forslag. Lad os saa faa kortfattet i debatten herefter.

Ludv. Enge: Fordelen ved ugekontingenten fremfor maanedskontingenten er den at en hel del afdelinger vil faa lettere for at indbetale den, og da blir det hele jo kun et spørgsmaal om at ordne medlemsbøgerne saaledes, at der kan kvitteres pr. uge. Forretningsudvalget foreslaar jo i grunden ingen forhøielse i kontingenten. Det er bare det, at forsikringsbidraget er sat ind i den faste kontingent. Den ordinære kontingent vil bli omtrent uforandret. Denne forandring vil ikke medføre at foreninger melder sig ud af forbundet; det ved jeg af erfaring.

A. Karlsen: Det var af forskjellige grunde min forening gav mig mandat til at stemme mod forhøielse. Men det var ikke slappelse. Det var en forening som havde staaet med i alle kampe nu i 15 aar. Men den vigtigste grund var forsikringen. Vi er imod dette i sin helhed; men her loves det, som ikke kan holdes. Paa 25 aar vil man ha indbetalt 64 kroner, og saa gjøres man berettiget til 500! Hvor vil man hen med dette? Det kan jo heller ikke kapitaliseres. En agitation paa dette grundlag vilde være falsk og kun bringe skuffelse. Det blir til forespøislinger, som man ikke kan opfylde uden udligninger hvert eneste aar. Sagen kan maaske gaa glat i en liden forening, men aldrig i en stor.

H. Hellebø: Forslaget er, som anført, ikke nogen forhøielse; men selv om det var, saa kan jeg ikke forstaa, at det absolut skal medføre slappelse i foreningerne. Det vilde være en reaktionær handling om man nu nedvoterte forretningsudvalgets forslag.

Rich. Hansen foreslog følgende: „Medlemmer, der lader sig indskrive i forbundet efter at ha fyldt 45 aar, kan ikke bli medlemmer

af forsikringskassen.“ En taler havde sagt, at hans forening muligens vilde skræmmes til at melde sig ud, om kontingenten blev forhøiet. Det var ikke rigtig at tale saaledes. Hvor vilde man saa finde noget forbund at melde sig ind i, der havde lavere kontingent. Den lave kontingent blev netop fremhævet, da sag- og høvleriarbejderne meldte sig ind i arbejdsmandsforbundet.

R. Knudsen: Forretningsudvalget havde noie overveiet dette forslag og dets mulige følger, før det fremsattes. Man havde høstet den erfaring, at høi kontingent giver foreningerne styrke. Det var ogsaa saaledes, at forsikringskontingenten næsten vilde være nok til at dække udgifterne. Forstod saa godt jernbanearbejdernes modstand mod ugekongtingenten; men her kunde de indrette sig efter forholdene uden ulemper.

H. Berntsen: Dengang da dette forbund holdt sit første landsmøde paa Røros næred jeg betænkeligheder mod høi kontingent. Men erfaringen har lært mig, at det var upaakrævet. De afdelinger, som har havt den laveste kontingent, er gaaet tilgrunde, de med høi kontingent har havt den største modstandskraft. Derfor siger jeg: lad os faa saa høi kontingent som foreningerne kan bære. Og vi kan trøstigt forhøie kontingenten til det viser sig at grænsen er naaet, hvad den bevislig endnu ikke er.

Kristen Tørrer: Vi maa ikke trække forsikringskontingenten ind i den faste kontingent. Desuden er den altfor liden og hvor skal saa resten komme fra? Lad os ikke faa nogen illusion. Bedst er det, at vi har det som tidligere og udligner beløbet for hvert dødsfald.

S. Skaardal: Jeg giver min tilslutning til hvad Berntsen har sagt. Jeg mener ogsaa, at en kontingent til understøttelse af streiker bør blive fast. En særskilt streikekasse vilde staa som et kraftigt værn mod overgreb fra kapitalisternes side. Jeg er overbevist om, at Rørosstreiken vilde være helt vundet, dersom vi havde havt midler til at holde ud i yderligere 3 maaneder. Samholdet svigtet aldrig en eneste gang.

Skaardal fremsatte følgende forslag:

[a) Til fremme af forbundets formaal indbetaler afdelingerne af hvert medlems ydede ugekongtingent til hovedkassen 25 øre for heltbetalende og 20 øre for halvt betalende medlemmer.

[b) Denne kontingent fordeles saaledes:

Til administrationskassen	5 øre,
„ reservekassen	10 „
„ forsikringskassen	5 „
„ streikekassen	5 „

Halvtbetalende 5 øre til hver af disse 4 kasser.“

Trondhjems afdeling havde foreslaaet afskaffelse af halvtbetalende.

Olav Strøm: Det vilde være uheldigt om vi nægtet halvtbetalende at slutte sig til nu. Men det vil jeg sige, at kontingenten er fagbevægelsens grundpille. Nu maa vi erindre, at arbejdsherrerne ogsaa er organiseret. Vi maa følge med. Tror medlemmerne nu, at fast kontingent til forsikringsbidrag vil virke skræmmende, saa sætter vi intet ind paa om det ikke blir vedtaget. Imidlertid kan det, om det

viser sig uheldigt, forandres paa næste landsmøde. Anbefalede atter ugekongtingenten og fremhævet dens fordele.

Sagen optoges derpaa til votering.

Forslaget om at halvtbetalende skulde afskaffes forkastedes med 24 stemmer mod 20.

Med 27 stemmer bestemtes det at kontingenten skulde være ugentlig. Birkelands forslag fik 9 stemmer.

Forretningsudvalgets forslag vedtoges derpaa litr. a med 23 stemmer mod 18, litr. b med 38 st. og litr. c med 33 st.

Kontingentens indbetaling.

§ 4. Forretningsudvalgets forslag.

- Kontingenten indbetales maanedlig og senest den 20de i hver maaned for den foregaaende. Under konflikter kan forretningsudvalget fordre kontingenten indbetalt oftere.
 - Længere restancetid uden udvalgets samtykke for specielle tilfælde medfører tab af alle rettigheder for afdelingen og dens medlemmer indtil kontingenten er betalt.
 - Ved hver maanedlig indbetaling af kontingent til hovedkassen pligter afdelingskassereren at opgive gjennemsnitstallet af afdelingens betalende medlemmer for den forløbne maaned. For det saaledes opgivne medlemsantal pligter foreningen at svare eventuel ekstrakongtingent fratrukket de syge og arbejdsløse.
- § 4 vedtoges enstemmig.

Syge og arbejdsløse medlemmer.

§ 5. Forretningsudvalgets forslag.

- Afdelingerne fritages for al kontingent for de af dens medlemmer som er indkaldt til militærtjeneste eller over 2 uger har været syge eller arbejdsløse.
- Ved den maanedlige indsendelse af kontingenten pligter afdelingsbestyrelsen at medsende opgaver over disses antal paa dertil af hovedkontoret udsendte schemaer.
- Medlemmer, som af foranstaaende grunde vil fritages for kontingent, maa anmelde og bevisliggjøre sin tilstand for sin afdelings kasserer —, som saa istedenfor mærker i vedkommende medlemsbogs ugerubrik sætter fristempel. Saadan fristempling medfører altsaa fritagelse for pligter, men ikke tab af rettigheder med undtagelse af, at den ikke medregnes i erhvervelse af anciennitet til forsikringsbidraget.

§ 5 litra a vedtoges med 23 mod 16 st., litra b vedtoges enstemmig. I litra c foreslog *A. Kalvaa*, at ordene „med undtagelse af, at den ikke medregnes i erhvervelse af anciennitet til forsikringsbidraget“, skulde stryges. Dette vedtoges, hvorpaa litra c forresten enst. blev vedtaget.

Hvilke kan optages som halvtbetalende?

§ 6. Forretningsudvalgets forslag.

Som halvtbetalende kan optages i forbundet:

- Specielle foreninger af landarbejdere.

- b) Kvindelige arbejderforeninger.
- c) Kvindelige medlemmer i blandede organisationer, som maatte ønske det.

Hvor spørgsmaalet om retten til at staa som halvtbetalende maatte stille sig tvilsom, ligger afgjørelsen hos forretningsudvalget.

Foreninger, der rykker op fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{1}{1}$ betalende har dog ikke rettigheder som $\frac{1}{1}$ betalende førend 6 maaneder efter oprykningen.

Alb. Moeskau foreslog at litra a, b, og første del af litra c udgaar af forretningsudvalgets forslag til § 6.

A. Kalvaa: Det var rigtig, som af hr. Moeskau foreslaaet. Kun sidste del af litra c var her nødvendig.

Olav Strøm kunde ikke forstaa, at paragrafen var unødvendig. Det maa være bestemt, hvilke brancher, der skal kunne staa som halvtbetalende.

Efter yderligere bemærkninger af Karlgren, Strøm, Kalvaa og Gustav Johansen bifaldtes Moeskaus forslag om at stryge litra a og b med 31 st. mod 12. Det besluttedes ligeledes at stryge af litra c alt undtagen sidste passus. Denne beslutning toges med 20 st. mod 9. Intet blev afgjort med hensyn til sidste passus.

Modet hævet.

Mode 18de mai formiddag.

Ordstyrer: *Gustav Johansen*.

Sag III punkt 2. Regnskabets behandling.

Ordstyreren gjorde opmærksom paa, at ifølge forretningsordenen burde regnskabets afgjørelse op paa dagsordenen som første sag. Dette vedtoges.

Joh. Karlgren foreslog, at hver taler kun skulde have ordet 1 gang i den efterfølgende debat. Efter nogle bemærkninger toges dette forslag tilbage.

Kristen Tørras gjorde opmærksom paa endel af regnskabet angaaende Røroskonflikten, som han ønskede nærmere forklaring over, før han kunde gaa med paa godkjendelse. Der var for grubearbejderne opført kr. 46,039.73 og for hyttearbejderne kr. 15,686.73 — tilsammen kr. 61,726.46, medens vort regnskab udviser en samlet sum af kr. 61,963.93. Dette er altsaa ca. et par hundrede kroner mer end forretningsførerens udviser, men til gjengjæld har vi en hel del poster, som ikke findes paa forbundets konto.

S. Skaardal: Status for Eidets afdeling viser, at vi skal have modtaget kr. 23,015.00, medens afdelingen kun erkjender modtagelsen af kr. 20,825.00. Her maa være en fejl noget sted, som absolut maa undersøges.

Olav Strøm: Regnskaberne er gennemgaaet af revisorerne, og bilag er vedføiet hver post. Men naar der ifølge oplysninger, som var givet af de to foregaaende talere, var uoverensstemmelser, saa maatte forretningsudvalget paalægges at undersøge paa vedkommende steder.

J. Karlgren: Jeg havde tænkt mig, at dette regnskab skulde

været anderledes end kvartalsregnskabet; men det er ligedan — jeg har forgjæves søgt efter afslutning. Forbundet har siden sidste landsmøde paa Røros 2 kasser, en administrationskasse og en reservekasse. Afslutning paa begge kontoer mangler. Jeg kan regne ud, at administrationskassen i 2det, 3die og 4de kvartal 1900 arbejder med et underskud af kr. 1,290.53; men hvordan dette beløb blir dækket, kan jeg ikke se af regnskabet. Har forretningsudvalget eller nogen anden skudt det til uden at lade sig opføre for beløbet, eller er det mod loven taget af reservekassen? Og endda har revisorerne fundet alt i orden. Skal dette gaa upaataalt hen, saa kan baade regnskab og revision staa i fare for at blive en proformasag, og da forstaaer jeg godt, hvorfor man troede, at en budgetkomite vilde være unødvendig. Samme fejl ser jeg i det sidste regnskab. Der har administrationskassen et underskud af kr. 3,312.19; men intet nævnes om hvorledes denne sum er tilveiebragt. Antagelig er ogsaa dette gaaet ud over reservekassen.

Arnt Larsen: Forbundet har indkjøbt „Folkets hus“ i Askim. Jeg er tilbøielig til at antage, at et ubesindigt skridt her er foretaget, noget som fortjener klander. Huset er vistnok alt for dyrt.

J. Birkeland: Jeg er enig i, at vi maa faa fuld klarhed over regnskabet. Uoverensstemmelserne maa opklares. Den bedste maade at tilveiebringe dette paa, er ikke saa god at finde; men jeg tror at en komite burde nedsættes.

Olav Strøm: Til Karlgrens bemærkninger vil jeg si, at administrationskassen har maattet laane af reservekassen for at dække underskuddet. Deficiten kommer af indkjøbet af „Folkets hus“ i Askim, som indkjøbtes for at redde et beløb paa 900 kr., der stod i huset; dertil kommer den store fordyrelse af papir til fagbladet. Med hensyn til uoverensstemmelserne i Rørosregnskabet var det det at sige, at Rørosarbejderne var affordret gjenpart af sit regnskab; men dette havde man forgjæves ventet paa. Jeg kunde selvfølgelig ikke tænke mig, at nogen revision af regnskaberne skulde foregaa her og har saaledes ikke medtaget kassabøger og bilag.

Skogmo: Indkjøb af „Folkets hus“ i Askim burde ikke være foretaget. Gaardspekulation skulde forretningsudvalget ikke inklade sig paa.

R. Knudsen: Købet af „Folkets hus“ i Askim er i betragtning af forholdene en god forretning. Vi har gode udsigter til at faa det stadig bortleiet og kan tjene penge paa det. Et er sikkert: Forbundet vil aldrig tabe paa det. Ser vi, at det blir tab, saa kan vi jo sælge det.

J. Birkeland foreslog: „Landsmødet vælger en komite paa 5 mand til at gennemgaa regnskaberne fra Rørosstreiken.“

M. Sundby: Jeg synes det var rigtigst at regnskabet havde været tilstillet foreningerne paa forhaand, saa man bedre kunde sat sig ind i det. Jeg nærer ikke ringeste tvil om andet end at regnskabet er i orden og at der ikke er spor af uregelmæssighed fra forretningsførerens side; men foreningerne burde alligevel været sat ind i forholdene. Forbundsstyret har med hensyn til købet af „Folkets hus“ i Askim kun gjort sin pligt. Det var en god forretning, og dertil var afdelingen i Askim ogsaa blit hjulpet. Vilde støtte Birkelands forslag.

S. Hunsbedt: Jeg har intet at klandre forbundsstyret for ang. huskjøbet i Askim; men værre er det, at Rørosregnskabet ikke er i tilfredsstillende orden.

O. Halvdansen: Vi har hele tiden manglet streikeregnskabet fra Røros. Trods, at vi har skrevet efter det, har vi ikke faat det.

S. Skaardal: Det er noget besynderligt, at naar der indrømmes at der mangler materialer til bedømmelse om regnskabet virkelig er urigtigt, at der da ikke er anført nogen bemærkning derom i selve regnskabet. Differencen er ikke saa liden, da den dreier sig om ca. 2000 kroner.

Olav Strøm læste op et brev fra Eidets grubearbejderforening, hvilket var indløbet til forbundsstyret. I brevet paastodes det, at forbundets regnskaber ikke var korrekte; men det kunde ikke være muligt at vide noget derom, før regnskaberne fra det andet sted forelaa, og det var undersøgt hvori feilen stak.

Kristen Tørrer: Der burde nu telegraferes efter Rørosregnskaberne, saa man kunde faa gjort sammenligninger før mødets slut.

B. Skaraas foreslog: „Landsmødet paalægger det nyvalgte forretningsudvalg at undersøge de paaklagede punkter i regnskabet fra Rørosstreiken og bringe redegjørelse i fagbladet snarest mulig.“

J. Austad redegjorde for Askimafdelingens hus. Man havde været ca. 1600 arbejdere og havde begyndt at bygge. Men førend huset var færdigt *svandt arbeidsstyrken ind*, saa der i afdelingen kun blev 25 medlemmer tilbage. Man maatte saa søge hjælp, og da den ingen andre steder var at faa, maatte man derfor henvende sig til forbundsstyret, og han mente at styret havde gjort en fornuftig ting ved at overtage huset, idet huset fuldt ud er værd, hvad forbundet har lagt ud.

J. Jønsson mente det var unødvendigt at diskutere regnskaberne her, da de var reviderede og revisorerne var valgt af forrige kongres. Om huskjøbet erklærede han at forbundsstyret der havde forsøgt at redde, hvad reddes kunde og var uden kländer.

R. Knudsen hævdede, at det var afdelingerne paa Røros og Eidet, som skulde have kländer for uregelmæssigheder og ikke forbundsstyret.

S. Skaardal foreslog: „Regnskabet godkjendes med paalæg til det kommende forretningsudvalg om paa stedet (Røros og Eidet) at foretage undersøgelse angaaende de af Tørrer og Skaardal fremholdte uoverensstemmelser ved streikeregnskaberne paa Røros og Eidet.“

Jeg er nu mer end nogensinde for overbevist om, at jeg helt fra først af har handlet rigtig i at faa denne sag bragt op, og er tilfreds om mit forslag blir vedtaget.

J. Birkeland hævdede nødvendigheden af en specialkomite her. De penge, den vilde koste, var ikke bortkastede. Undersøgelsen maatte gjøres grundig.

H. Berntsen: Ifølge de faldne udtalelser er der ingen, som bebrejder nogen for underslag. Komiteen er derfor unødvendig. Desuden vilde den bli helt illusorisk. Den vilde sidde hjælpeløs aldeles uden eget materiale, og det hele vilde bli en komedie.

Kristen Tørrer foreslog: „Der telegraferes efter forbundets regnskaber og bilag, som gennemgaaes før landsmødet gaar fra hinanden.“

Olav Strøm: Jeg kan selvfølgelig godt acceptere Skaardals forslag og paa revisorerens vegne kræver jeg det vedtaget.

S. Skaardal: Birkelands forslag vilde bli en uret mod forretningsudvalget, og komiteen vilde bli uforholdsmæssig kostbar. Tørrer's forslag bragte i realiteten det samme som mit.

Sagen optoges til votering.

Tørrer's forslag forkastedes mod et par stemmer. Birkelands forslag fik 9 st. Skaraas tog sit forslag tilbage, hvorpaa Skaardals vedtoges med 35 stemmer.

Lovbehandlingen — sag V — gjenoptages.

§ 6 toges paany under behandling.

Olav Strøm foreslog som tilføielse til den gjenstaaende del af litra c. følgende:

„Ingen afdeling kan rykke ned fra hel- til halvbetalende uden forretningsudvalgets samtykke.“

Han tilføiet at dette var absolut nødvendigt at faa med.

J. Karlgren og ligesaa *S. Hunsbedt* talte imod denne tilføielse. Der burde være fuld frihed.

Alb. Moeskau: Det er rigtig, at der bør være fuld frihed her. Man maa erindre, at der ogsaa er fordele ved at staa som heltbetalende, og dette er ansporelse til at holde sig oppe. Lad saa foreningerne ha fuld selvbestemmelsesret her.

Olav Strøm: Det, som er at befrygte her er, at dersom der er valgfrihed, saa kan en forening staa som halvbetalende, saalænge der er fred og ingen fare; men truer en konflikt, saa kan den gaa op til halvbetalende for fordelens skyld.

A. Kalvaa vilde anbefale vedtagelsen af Strøms forslag. Det kan ogsaa hænde, at naar en forening, der har været halvbetalende, har gennemgaaet en konflikt, saa kan den gaa ned til halvbetalende. Dette kan forretningsudvalget bedst raade over og burde derfor have frie hænder over dette.

Ludv. Enge vilde stemme for Strøms forslag paa grundlag af det af hr. Kalvaa fremførte.

Ant. Andersen: Vi burde vedtage Strøms forslag og ikke opmuntre slappelse i vore foreninger.

Alb. Moeskau: Det er bedre at have en halvbetalende forening med i forbundet end ingen. Vi raader ikke selv over fortjenesten, og derfor bør der være fuld frihed.

Efter bemærkninger af Fr. Johansen og E. Petersen vedtoges Strøms forslag mod 9 stemmer.

Administrationskassen.

§ 7.

Den administrationskassen tilfaldende del af kontingenten anvendes til lønning af forbundets funktionærer, dækkelse af hovedkontorets og fagbladets udgifter samt eventuel repræsentation. Det tiloversblevne anvendes efter styrets og forretningsudvalgets nærmere bestemmelse til agitation.

§ 7 vedtoges efter ovenstaaende forslag af forretningsudvalget enstemmig uden debat.

Angaaende godkendelse af konflikter havde forretningsudvalget foreslaaet følgende:

§ 8.

- a. Den øverste ledelse af alle inden forbundet opstaaede konflikter paahviler — med fornødent hensyn til landsorganisationens love — forretningsudvalget.
- b. Nægter afdelingen at efterkomme de af forretningsudvalget truffne bestemmelser med hensyn til en konflikt, kan det unddrage vedk. afdeling al støtte fra forbundets side. Finder en afdeling sig misfornøiet med forretningsudvalgets afgjørelse, har den at indgive sin klage over udvalget enten til det samlede forbundsstyre eller landsmøde.
- c. Agter en afdeling at opsigte overenskomsten med sine arbejdskjøbere eller foretager andre skridt, som tilsigter forbedring af arbejdsforholdene, kan forretningsudvalget fordrø, at afdelingen forelægger sig dette til sanktion mindst 3 maaneder forud.
- d. Bryder arbejdskjøberne indgaaede overenskomster, foretager pludselige lønsreduktioner og lockout eller truer foreningsretten, har afdelingsbestyrelsen straks at sende udvalget meddelelse derom, ledsaget med alle fornødne oplysninger samt indstilling om, hvad den finder bør gøres.
- e. Udvalget skal ved alle konflikttilfælde meddeles de oplysninger, som det finder fornødent til bedømmelse af situationen. Ligeledes kan det sende en befuldmægtiget repræsentant til stedet for at konferere med arbejderne og til paa forbundets vegne at føre eventuelle forhandlinger med arbejdskjøberne. Forøvrigt bestemmer forretningsudvalget i hvert enkelt tilfælde, hvorledes de eventuelle forhandlinger skal føres.
- f. Udvalget kan beslutte afbrudt en konflikt naar det finder den blir en fare enten for angjældende arbejder selv eller andre medlemmer af forbundet samt andre fag til hvilket forbundet gennem landsorganisationen staar i gjensidighed.
- g. Udvalget kan med ansvar overfor forbundsstyret og landsmødet paabyde arbejdsnedlæggelse af medlemmer naar det maatte anse dette fornødent for at bringe til seier en allerede paagaende konflikt.
- h. Hvor en konflikt maa forudsættes at komme til at berøre medlemmer af flere afdelinger paa et sted, skal spørgsmaalet forelægges forretningsudvalget gennem det i § 20 bestemte stedlige styre.

Kristen Tørres foreslog § 10 i de gamle love istedetfor denne.

Olav Strøm hævdede den nyes berettigelse.

S. Skaardal: Jeg anbefaler den gamle paragraf. Den af forretningsudvalget foreslaaede giver forretningsudvalget altfor megen myndighed.

Olav Strøm: Forretningsudvalget er netop det, som sidder inde med den bedste oversigt over hele organisationen og kan bedømme situationen. Det kan ikke den enkelte afdeling.

Tørres forslag vedtoges med 23 mod 20 stemmer. Den gamle paragraf 10 lyder:

„Forbereder nogen af afdelingerne et lønskrav, der kan ha arbejdsnedlæggelse tilføje i et saadant omfang, at dertil trænges den faglige landsorganisations støtte, saa skal det forelægges forretningsudvalget til godkendelse mindst 3 maaneder forud. Mindre lønskrav meldes 1 maaned forud. (Se forøvrigt § 26.)

Indgaaede overenskomster eller pristarifer mellem arbejdsgiverne og afdelingerne maa ikke af disse opsiges uden forretningsudvalgets godkendelse. Afdelingerne maa i det hele taget ved mindre saavel som større opstaaede stridigheder med arbejdsgiverne ikke undlade, saavidt tiden tillader det, at indhente forretningsførerens raad og vejledning.

En arbejdsnedlæggelse kan ikke godkjendes af forretningsudvalget førend ved forhandling alle midler til en fredelig løsping er forsøgt. Lykkes det ikke ved forhandling mellem afdelingsbestyrelsen og arbejdsgiveren at opnaa en overenskomst, saa kan forretningsføreren søge aabnet en saadan. Har denne forfald kan forretningsudvalget sende en anden med fuldmagt til at handle.

Gjør arbejdsgiverne brud paa indgaaede overenskomster eller foretager lock-out, skal sagen øieblikkelig meldes forretningsføreren.

Schive foreslog følgende tillæg til paragrafen:

„Straks streik udbryder vælger den eller de foreninger, streiken vedrører, en komite paa 3 medlemmer, der har at modtage og fordele streikebidragene.

Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søge lønnende beskæftigelse. Naar saadan faaes, bortfalder bidraget.“

Schives forslag vedtoges mod 11 stemmer. Sammen med den gamle § 10 udgjør det nu § 8.

Understøttelse af reservekassen.

§ 9. Forretningsudvalgets forslag.

- a. Naar en konflikt er godkendt af forretningsudvalget som i § 8 foreskrevet skal de i konflikten deltagende medlemmer understøttes efter følgende skala. (Skalaen tjener kun som forholdstal og kan forhøies eller nedsættes efter omstændighederne).

Afdelingen	Medlemmer med antal personer at forsørge								
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
Helt betalende	8.00	8.50	9.00	9.50	10.00	10.50	11.00	11.50	12.00
Halvt betalende	4.00	4.25	4.50	4.75	5.00	5.25	5.50	5.75	6.00

- b. Af reservekassens midler udredes ogsaa den mulige ekstrakontingent forbundet pligter til arbejderne faglige landsorganisation.

- c. Strækker ikke reservekassens midler til at opfylde de i litra a og b bestemte forpligtelser kan udvalget udligne en ekstrakontingent af 50 øre pr. uge og medlem for $\frac{1}{1}$ betalende og 25 øre for $\frac{1}{2}$ betalende.

Under rent ekstraordinære omstændigheder kan udligningen med forbundsstyrets samtykke gjøres dobbelt.

d. Hvor det gjælder krav om forbedringer fra medlemmernes side maa afdelingen ha staaet i forbundet i 16 uger for at ha ret til understøttelse. Ved angreb fra arbejdskjøbernes side har de ret straks. Enkelte medlemmer maa dog som regel ha været medlemmer af forbundet 4 uger for at ha ret til nogen understøttelse. I konflikter, som ikke varer over 3 dage, understøttes ikke af forbundet. Varer de længere regnes understøttelsen fra den første dag. Konflikter som er saa smaa, at de kan understøttes med et beløb, svarende til en ekstkakontingent af 20 øre pr. medlem og uge i 1/4 betalende og 10 øre i 1/2 betalende afdelinger, understøttes ikke af reservekassen.

S. Skaardal: Paragrafen synes mig uforholdsmæssig strikt, og den er ialfald mer vidtgaaende end den, vi før havde. Forbundet havde hidtil ikke kunnet opfylde sine forpligtelser paa dette omraade, og her skulde man ikke love mer end man kunde holde. For dette var risikabelt. Endnu gik der mænd ledige efter Røroskonflikten, og den gamle paragraf havde ifølge lovkyndiges erklæringer fuld bindende kraft ligeoverfor forbundet.

Olav Strøm: Forbundets forpligtelser ligeoverfor Rørosarbeiderne var mer end opfyldt. Gjentagne gange havde forretningsføreren forklaret for Rørosarbeiderne stillingen og raadet til konfliktens løsning; men man vilde absolut fortsætte. Alle forbehold var under disse omstændigheder taget. (Mødet hævet.)

Eftermiddagsmøde 18de mai.

Dirigent: *Gustav Johansen.*

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Alb. Moeskau foreslog, at litr. a i § 9 skulde formes saaledes:

„a. Naar en konflikt er godkjendt af forretningsudvalget, som i § 8 foreskrevet, skal de i konflikten deltagende medlemmer understøttes, saalangt midlerne rækker.“

S. Skaardal: Det bedste og sikreste er at faa fastsat, hvad man kan gjøre regning paa at faa i understøttelse. Ellers vil det ofte bli slig, at under en konflikt vil en mindre afdeling erholde fuld understøttelse, hvorimod man ligeoverfor en større afd. ikke kunne opfylde det lovede.

J. Jønsson: Jeg tror ikke, at man kan faa et forbundsstyre, som vil paatage sig som forpligtelse at svare de i lovene fastsatte beløb i alle tilfælde. Man vilde da ikke kunne godkjende en stor afdelings krav paa streik, idet man ikke turde udsætte sig for risikoen.

Skaardal tog sine ord tilbage.

Litr. a optoges til votering, hvorved forretningsudvalgets forslag vedtoges. De øvrige litr. vedtoges derpaa ogsaa som af forretningsudvalget foreslaaet.

Følgende af *J. Karlgren* fremsatte forslag vedtoges:

„Under de gjenstaaende behandlinger af lovene tilstedes der hver taler kun 2 minutters taletid, og ingen taler kan erholde ordet mer end 2 gange til hver paragraf.“

Reiseudgifternes fordeling.

Om reiseudgifternes fordeling opstod der en debat, idet man ikke havde været opmærksom paa lovenes § 5, som paalægger alle afdelinger at være med og bære reiseudgifterne.

S. Hunsbedt: Her maa vi holde os til loven, som den er.

R. Knudsen vilde fortolke loven slig, at det kun var de repræsenterede foreninger, som skulde bære udgifterne.

J. Karlgren: Man arbeidede for hele forbundet som saadant, og da var det ogsaa alles pligt at være med at betale.

Skogmo vilde, at man skulde tage loven bogstavelig ogsaa paa dette punkt.

Olav Strøm: Reisefordelingskomiteen maatte ha rede paa denne sag, før den kunde gjøre sit arbejde med beregningen.

J. Gudmundsen mente ogsaa, at man fik holde sig til lovens bogstav.

A. Kalvaa foreslog: „Alle afdelinger, som er tilsluttet forbundet 1ste mai 1902, skal være delagtig i reiseudgifterne til dette landsmøde.“

Reisefordelingskomiteen fremsatte følgende forslag, som vedtoges, efterat Kalvaa havde taget sit tilbage:

„Alle inden 1ste mai tilsluttede afdelinger skal deltage i reiseudgifterne, samt de foreninger, som er tilsluttede senere og har sendt repræsentanter.“

Streikbryderen.

§ 10. Forretningsudvalgets forslag.

- a. Medlemmer, der optræder som streikbrydere, skal øieblikkelig ekskluderes af forbundet og kan ikke gjenoptages i nogen afdeling uden paa nærmere i hvert tilfælde fastsatte vilkaar, der maa godkjendes af forretningsudvalget.
- b. Streikbrydere har forretningsudvalget ret til at besørgere offentliggjort i landets presse i den udstrækning som det finder fornødent.
- c. Medlem, der optræder som streikbryder, pligter at tilbagebetale til forbundet al understøttelse af hvilkensomhelst art det maatte have modtaget af dette eller dets afdelinger. Nægter han dette godvillig har han dermed git forretningsudvalget eller paa dettes vegne afdelingsbestyrelsen ret til ved øvrighedens bistand at tage udlæg i hans løn eller andre eiendele.

Litra a og b vedtoges enstemmig.

K. Kleven foreslog af litra c i paragrafen det sidste punkt strøget.

J. Gudmundsen foreslog hele litra c strøget.

Olav Strøm foreslog at sidste punktum i litraen skulde lyde:

„Nægter han dette godvillig har han dermed givet forretningsudvalget eller paa dettes vegne afdelingsstyrelsen ret til ved øvrighedens bistand at inddrive beløbet.“

Litra c med Strøms ændringsforslag vedtoges med 28 stemmer.

Landsmødet.

§ 11. Forretningsudvalgets forslag.

- a. Med fornødent hensyn til §§ 1 og 12 er landsmøderne den høieste myndighed i forbundets anliggender. Det bestaar af repræsentanter fra forbundets afdelinger.

- b. Til landsmødet har enhver af forbundets afdelinger, som har opfyldt sine lovbestemte forpligtelser, ret til at sende 1 repræsentant for hvert paabegyndt 100 medlemmer.
- c. Landsmødet har at behandle: forbundsstyrets beretninger og regnskaber, alle fra medlemmer og styret indkomne forslag, som det mener ligger indenfor rammen af forbundets virksomhed, vælge styre og revisorer samt bestemme tid og sted for næste landsmøde eller i modsat fald give styret fuldmagt dertil.
- d. Forretningsudvalget og 1 repræsentant for de øvrige styremedlemmer samt 1 for revisorerne skal være tilstede paa landsmødet og betragtes alle som repræsentanter. Har dog ikke stemmeret i administrationsspørgsmaal.
- e. Repræsentanternes reiseudgifter fordeles af landsmødet paa afdelingerne i forhold til deres medlemsantal, medens diætudgifterne betales af afdelingerne selv. Reise- og diætudgifterne for de styre- og revisionsmedlemmer, som pligter at være tilstede, betales af forbundskassen. Ligeledes landsmødets øvrige udgifter.
- f. Forbundsstyrets eller paa dets vegne forretningsudvalget pligter at omsende til afdelingerne dagsordenen for landsmødet senest 2 maaneder før dets sammentræden.
- g. Ekstra landsmøder kan under ekstraordinære omstændigheder sammenkaldes af forbundsstyret.
- h. Landsmøderne aabnes og afsluttes af formanden.

Angaaende litr. d om styrets repræsentation paa landsmødet udspandt der sig nogen debat.

J. Karlgren foreslog, at punktet skulde lyde saaledes:

„Det samlede styre samt 1 af revisorerne skal være tilstede paa landsmødet, og betragtes alle som repræsentanter. De har dog ikke stemmeret i administrationsspørgsmaal.“

Olav Strøm hævdede, at dette vilde blive en altfor kostbar historie for forbundet.

G. Johansen foreslog ogsaa den ene repræsentant strøget.

J. Birkeland var enig med Johansen. Den ene vilde ikke paa nogen maade blive repræsentativ for styret.

Optaget til votering.

Litr. d, som af forretningsudvalget foreslaaet, vedtoges med 5 st.

Litr. c vedtoges med 14 stemmer.

Joh. Gudmundsen foreslog:

„De afdelinger, der indmeldes efterat indleveringsfristen for forslag til landsmødet er udløbet, fritages for reiseudgifter, saafremt de ikke sender repræsentant.“

Gudmundsens forslag vedtoges med 14 stemmer.

Ellers var der til denne paragraf indleveret forslag af *T. Sandstøl* om, at kun valgte repræsentanter skulde have adgang til landsmødet, og fra A. Kalvaa, Ludv. Enge og E. Petersen omtrent enslydende angaaende reiseudgifternes ligelige fordeling, som faldt bort, da forretningsudvalgets forslag med Gudmundsens tillæg vedtoges.

Afstemninger.

§ 12.

Over vigtigere spørgsmaal kan styret mellem landsmøderne lade foretage afstemning inden forbundet. Ved saadanne afstemninger gjælder simpel stemmeflerhed. Afdelingerne indsender til hovedkontoret de afgivne stemmer for og imod. Lovene kan dog ikke forandres paa den maade.

Forretningsudvalgets forslag enst. vedtaget som her refereret.

Forbundsstyret.

§ 13. Forretningsudvalgets forslag.

- a. Naar landsmødet ikke er samlet er forbundsstyret den høieste myndighed inden forbundet og fatter beslutning i alle spørgsmaal, som ikke maatte være afgjort af landsmødet.
- b. Forbundsstyret vælges af landsmødet og bestaar af forretningsudvalget og 8 medlemmer udenfor Kristiania. Styrets funktionstid er til næste landsmøde.
- c. Hvert aar i marts træder styret sammen til et aarsmøde, hvor forretningsudvalget forelægger det beretning og regnskab for foregaaende aar. Alle saaledes for aarsmødet afgivne regnskaber og aarsberetninger henvises til landsmødet til endelig godkendelse. Desuden behandler aarsmødet forslag til budget og alle andre forslag, som maatte bli det forelagt til afgjørelse.
- d. Landsmødet vælger for styrets medlemmer 7 suppleanter.
- e. Ekstraordinære styremøder afholdes saa ofte forretningsudvalget finder det fornødent.
- f. De ikke forretningsudvalget tilhørende medlemmer vælger sig imellem en repræsentant til landsmødet.

Litra a vedtoges uden debat.

Istedenfor det af forretningsudvalget foreslaaede litra b foreslog

J. Birkeland følgende:

„Det samlede styre bestaar af 12 medlemmer. Af disse skal 7 vælges fra afdelingerne udenom Kristiania og 5 fra afdelinger i Kristiania. De 5 sidste udgjør forretningsudvalget.“

J. Karlgren støttede dette. Kristiania burde ikke være for rigt repræsenteret paa landbefolkningens bekostning.

Birkelands forslag vedtoges med 29 st.

Forretningsudvalget.

§ 14. Forretningsudvalgets forslag.

- a. Forretningsudvalget bestaar af formanden, kassereren og 3 andre af landsmødet valgte medlemmer i Kristiania.
- b. Forretningsudvalget har mindst et møde 14-daglig. Det paaser, at alle af landsmødet og forbundsstyret vedtagne beslutninger blir udført, kontrollerer, at forbundets fastlønnede funktionærer udfører sine pligter og at hovedkontoret virker.
- c. Med ansvar overfor det hele styre og landsmødet fatter det bestemmelse i alle konfliktspørgsmaal.

- d. Vigtigere spørgsmaal skal det forelægge det hele styre — enten aarsmødet, extramøder eller ved skriftlig afstemning. Tillader ikke tiden en saadan fremgangsmaade, fatter det selv under ansvar den fornødne beslutning.
- e. Udtræder noget medlem af forretningsudvalget mellem landsmøderne, vælger forbundsstyret et nyt i Kristiania boende medlem. Medlemmer af udvalget, som uden gyldig grund er borte i 2 paa hinanden følgende møder, betragtes som udtraadt.

Formanden.

§ 15.

- a. Formanden besørger i samraad med forretningsudvalget forbundets daglige ledelse. Ledelsen skal dog altid være i overensstemmelse med landsmødets, styrets og udvalgmødernes beslutning og er overfor forretningsudvalget ansvarlig for hovedkontorets virksomhed — specielt at korrespondancen med afdelingerne blir besørget, redigerer fagbladet, leder alle udvalgs- og styremøder samt forøvrigt i første række repræsentere forbundet.
- b. Formanden vælges af landsmødet med absolut majoritet. Er ikke saa skeet første valg, foretages valg mellem de 2, der havde flest stemmer.
- c. Viser formanden sig uduelig til sin stilling eller viser grov skjødsløshed i udøvelsen af denne, kan det samlede styre suspendere ham ved en majoritetsbeslutning og ansætter indtil landsmødet en ny efter forretningsudvalgets indstilling. Formanden har dog ret til at appellere sin sag til landsmødet.

§ 14 og § 15 vedtoges enstemmig som af forretningsudvalget foreslaaet med undtagelse af, at ordet „grov“ i § 15 litr. c blev strøget.

Hovedkassereren.

§ 16.

- a. Hovedkassereren vælges af landsmødet med absolut majoritet i lighed med formanden. Landsmødet fastsætter hans løn samt bestemmelse om kautionforpligtelse.
- b. Kassereren fører alle forbundets regnskaber, medlemsfortegnelse og alt hvad dertil hører, efter en af forretningsudvalget godkjendt plan, ekspederer fagbladet, medlemsbøger osv. samt udbetaler understøttelse.
- c. Ved formandens fravær under reiser o. l. udfører han tillige det nødvendigste af dennes arbejde.
- d. Han har at føre regnskaber, der nøiagtig angiver enhver indtægt og udgift med vedføiet dato. Alle udgiftsbilag undertegnes af formanden.
- e. Regnskabet afsluttes med kalenderaaret og skal senest i midten af februar for det forløbne aar forelægges forretningsudvalget i revideret stand.
- f. Hovedkassererens kontante kassebeholdning maa som regel ikke overstige 500 kr. Det øvrige indsættes i en af forretningsudvalget

- antagen bank. Ingen penge kan hæves i banken uden formandens og et udvalgsmedlems anvisning.
- g. Formanden og forretningsudvalget har til enhver tid adgang til kassererens bøger. Findes det at være misligheder ved disse, kan forbundsstyret ved en majoritetsbeslutning suspendere ham og ansætte en ny indtil første landsmøde.

Litr. a og b som af forretningsudvalget foreslaaet vedtoges.

J. Karlgren foreslog litr. c strøget. Forslaget faldt mod 10 st.

Skogmo foreslog følgende tilføielse til litr. e:

„der har at oversende regnskabet til afdelingerne senest 2 maa-
neder før landsmødets afholdelse.“

Tillægget vedtoges enstemmig. De øvrige litr. vedtoges.

Revisorerne.

§ 17.

- a. Landsmødet vælger 3 i Kristiania bosatte revisorer med suppleanter. Revisorerne har at revidere kassererens aarsregnskaber og paategne disse, om de er i orden. En gang hvert kvartal gennemgaar de kassererens regnskaber og kassebeholdning og afgiver for forretningsudvalget en skriftlig rapport om gennemgaaelsen.
 - b. Revisorerne vælger i sin midte en repræsentant til landsmødet, hvilken betragtes som repræsentant i lighed med forretningsudvalgets medlemmer og nyder reise- og diætgodtgjørelse af forbundskassen.
- S. Skaardal* foreslog „i Kristiania bosatte“ strøget. Det var slet ikke nødvendigt at revisorerne boede i Kristiania. Regnskaber og bilag kunde godt sendes i pakkeposten.

M. Sundby foreslog „og omegn“ tilføiet efter Kristiania.

Skaardals forslag vedtoges mod 4 stemmer. Paragrafen vedtoges ellers som foreslaaet af forretningsudvalget.

Forsikringskassen.

§ 18. Forretningsudvalgets forslag.

- a. Kassens formaal er ved ordnet gjensidig solidaritet at sikre Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmers efterladte et lidet bidrag, hvorved den værste ved deres forsørgers død opstaaede nød kan lindres.
- b. Til dette formaals opnaaelse afsættes der af hvert inden forbundet afsat kontrolmærke 5 øre til forsikringskassen.
- c. Forsikringsberettigede er de som uafbrudt har været medlemmer af forbundet og har indbetalt for mindst 52 mærker og al ekstrakontingent. Fristempling regnes ikke. Forøvrigt er rettighederne stigende efter medlemsskabets varighed i henhold til punkt d. Foruden forpligtelserne til forbundet maa medlemmet ogsaa have opfyldt alle sine forpligtelser til sin afdeling. Medlemsbogen maa ikke mangle mærker eller fristempel for mere end 4 uger før dødsfaldet.
- d. Forsikringsbidragenes størrelse er følgende:

a.	1 aar resp.	52 ugers kontrolmærker	kr. 100.00
b.	2 " "	104 — —	" 200.00
c.	3 " "	156 — —	" 300.00
d.	4 " "	208 — —	" 400.00
e.	5 " "	262 — —	" 500.00

- e. Som arveberettiget til forsikringskassen regnes:
1. Afdødes hustru (forsaauidt hun ikke er fraskilt).
 2. Afdødes mindreaarige eller af hans forsørgelse afhængige barn (født i eller udenfor ægteskab).
 3. Afdødes forældre, søskende eller andre, der har staaet i bevisligt afhængighedsforhold til afdøde.
- f. Forsikringsbeløbet kan ikke disponeres over ved testamente og er saadan overdragelse ugyldig.
- Ligeledes kan forsikringsbeløbet heller ikke gøres til gjenstand for noget som helst krav fra offentlige myndigheders eller private fordringshaveres side.
- g. Naar et forsikringsberettiget medlem dør, har afdødes efterladte snarest, men senest inden 8 uger fra dødsdagen, at anmelde dette til den afdelings bestyrelse, hvor afdøde sidst var medlem, med krav paa forsikringsbeløbet. Vedkommende maa da legitimere sit forhold til afdøde og fremlægge dødsattest og afdødes medlemsbog.
- h. Efter nøiagtig at være prøvet af bestyrelsen, indsender denne snarest til forretningsudvalget sin indstilling med de nødvendige bilag (attest, tiden for dødsfaldet m. v.), hvorefter forretningsudvalget endelig afgjør, om beløbet skal udbetales.
- i. Forretningsudvalgets afgjørelse angaaende forsikringssummens udbetaling er endelig, under ansvar for forbundsstyret og landsmødet, og kan ikke være gjenstand for appel til nogen anden offentlig eller privat ret.
- j. Hvis intet krav gøres paa forsikringsbeløbet inden 8 uger efter dødsdagen, bortfalder samme.
- k. Naar begjæring derom indgives og anmeldelsen sker inden 8 dage efter dødsfaldet, kan afdelingsbestyrelsen til antageligt forsikringsberettiget medlems begravelse straks udbetale kr. 50.00 — femti kroner —, der senere blir at fratække forsikringsbeløbet. Dog iagttager bestyrelsen her de samme forsigtighedsregler som i punkt g nævnt.
- l. Det fulde forsikringsbeløb, fratrukket eventuelt tidligere udbetalt begravelsesbidrag, kan først udbetales efter forretningsudvalgets godkjendelse af kravet paa samme.
- Forsikringsbeløbets udbetaling skal, forsaauidt ikke særlige vanskeligheder foreligger ved undersøgelse af vedkommendes berettigelse, have fundet sted inden 2 maaneder fra anmeldelsesdagen.
- m. Skulde det vise sig, at den fastsatte kontingent til forsikringskassen 5 øre pr. uge ikke er tilstrækkelig, kan udvalget foretage ekstraudligning.
- n. Kassens regnskaber revideres sammen med forbundets øvrige regnskaber.

A. Karlsen: Jeg kan, som jeg i den første debat om denne sag

allerede har antydnet, ikke stemme for forsikringsforetagendet. Vort forbund er et kampforbund og ingen forsikringskasse, og i dette tilfælde, hvor det gjælder et planløst og tvilsomt foretagende, maa jeg paa det bestemteste fraraade vedtagelsen. Den længste tid, man kan gjøre regning paa at beholde en mand i forbundet, er 25 aar. Da har han i kontingent betalt 60 kroner, og her loves han uden forbehold 500. Istedetfor den af forretningsudvalget foreslaaede paragraf optager jeg den af Kristiania ølbryggeriarbejdere foreslaaede, saalydende:

„Dør et medlem, og hans medlemsbøger viser at han ved sin død har været medlem af forbundet i mindst 3 aar og har opfyldt alle sine forpligtelser, udbetales der til hans begravelse et bidrag stort 40 kroner. Har vedkommende været medlem i 5 aar 60 kroner. Er medlemmet ugift eller ikke har forældre paa stedet skal afdelingsbestyrelsen paase at bidraget blir anvendt overensstemmende med ovennævnte bestemmelse.

Det til disse bidrags dækkelse nødvendige midler paaligner forretningsudvalget ved hvert kvartal paa afdelingerne i forhold til medlemsantallet.“

Forretningsudvalgets litra a og b vedtoges derefter mod 1 stemme (A. Karlsen).

A. Karlsen fastholdt sit forslag som punkt c.

Ant. Andersen: Vi kan ikke forandre dette punkt i paragrafen nu, da vi allerede har vedtaget forsikringsordningen før.

M. Sundby hævdede forsikringens store nytte for medlemmerne og anbefalede forretningsudvalgets forslag.

Olav Strøm foreslog følgende litra c:

„Forsikringsberettigede er de, som uafbrudt har været medlemmer af forbundet i mindst 3 aar og har opfyldt alle forpligtelser. Efter 3 aars medlemsskab udbetales de dødes efterladte et beløb svarende til 5 øre pr. medlem, dog ikke over 300 kroner. Efter 5 aars forløb udbetales et beløb svarende til 10 øre pr. medlem, dog ikke over kr. 500.“

Ant. Andersen foreslog: „Forsikringsberettigede er de, som i henhold til §§ 4 og 5 har opfyldt sine forpligtelser. Forøvrigt er retighederne stigende efter medlemsskabets varighed i henhold til punkt d i denne paragraf.

Forsikringsbidragenes størrelse er efter 3 aars medlemsskab 300 kr., efter 5 aars medlemsskab 500 kr.“

S. Skaardal foreslog, at ordene „4 uger“ i litr. c sidste punktum forandres til „8 uger“.

S. Hunsbedt optog Strømmens veiarbejderforenings forslag saalydende:

„1. Vi tillader os herved at fremsende forslag, at forsikringsbidragene forhøies til 1000 kr., saaledes, at naar man har været medlem af forbundet i 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, man da er berettiget til et bidrag af 300 kr. for hvert fyldt aar som medlem indtil 10 aar.

2. At der oprettes egen kasse for forsikringsbidragene ved at udligne ekstrakontingent af indtil 1 kr. pr. medlem, saa forsikringsbidra-

gene kan udbetales med det samme dødsfaldet er meldt, naar vedkommende viser sig at være berettiget.“

Theodor Eggen foreslog:

„Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem af forbundet i mindst 3 aar og har opfyldt alle sine forpligtelser, udbetales til hans efterladte et forsikringsbidrag paa 300 kr.“

E. Wikøren: Det forbauser mig, at Strøm kan fremsætte et saadant forslag som det, han er kommet med. Skal det gaa igjennem, saa frygter jeg for, at det i hoi grad vil skade forbundet. Jeg haaber derfor, at det blir forkastet.

Olav Strøm oplyste, at hele forretningsudvalget var gaat over til hans forslag, saaledes, at det skulde træde istedetfor forretningsudvalgets trykte forslag.

Alb. Moeskau: Jeg begriber heller ikke Strøms forslag og at det skal være nødvendigt. Vi kan trygt love, hvad vi hidtil har været istand til at holde. Jeg kan forøvrigt stemme for Ant. Andersens forslag.

Jens Larsen (dansk repræsentant): Det er min overbevisning, at I aldrig kan holde det, som loves i dette punkt. Og naar I paa forhaand ved lidt overveielse kan forvisse eder om, at I ikke kan virkeliggjøre forsikringen paa denne maade, saa kan den heller ikke bruges i agitationen. Tag derfor tyren ved hornene straks og lad det ikke løbe vildt længer.

J. Homo: Jeg foreslaar, at det blir staaende ved den gamle ordning med udligning. Optog Trondhjems afdelings forslag saalydende:

„Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at afdøde har været medlem af forbundet i mindst 1 aar og 6 maaneder udbetales der til hans hustru og børn et forsikringsbidrag af 300 kr. Har vedkommende været medlem i 3 aar udbetales 500 kr. Resten af paragrafen forbliver som før.“

Gustav Johansen støttede dette.

Rich. Hansen: Det er let for enhver at forvisse sig om, at beregningen ikke holder stik. Lad os derfor holde det gaaende paa den gamle maade til næste landsmøde.

Lyngsie: At en saadan forsikring vilde være en virksom agitation er noksaa korrekt beregnet. Men dette med forsikringen er ogsaa kun et simpelt regnestykke, og det maa være rigtig, ellers blir det til en ulykke for forbundet. Spørgsmaalet er ret og slet: Kan vi holde, hvad vi lover, eller kan vi ikke? Vi maa erindre, at forbundet har ansvar. Disse penge skal betales. Medlemmernes efterladte kan fordre dem ad retslig vei med vore love i haand. Sæt nu, at 2000 af vore 4000 medlemmer dør i løbet af 30 aar, i hvilken tid disse 4000 medlemmer har betalt 312 000 kroner. I vilde i den tid faa et underskud paa 688 000 kroner, og hvor skulde det tages fra? Bedre er det straks at opgive denne forsikring og faa udarbejdet noget, som er lagt paa sikker grund.

A. Kalvaa: Forsikringen er noget, som vi ikke bør slippe saa let. Ikke alle de, som kommer ind i forbundet blir staaende der til

sin død. Der er frafald blandt de gamle og vil bli det, og paa dette grundlag kan ikke vor forsikring beregnes efter almindelig forsikringsstatistik.

K. Sundt udtalte sig i tilslutning til Kalvaa.

Th. Eggen: Vi staar her i fare for at faa en forsikring, som kun er en illusion, og det er vi ikke tjent med. Ikke vi som betaler og ikke til brug ved agitation. Det hele vil da snart briste, og saa staar vi der.

E. Wikøren og *J. Gudmundsen* hævdede begge, at det oprindelige forslag til litra c maatte bli staaende. Blev der underskud, saa fik man udligne det manglende.

S. Skaardal: Jeg er overbevist om, at hr. Lyngsies beregninger er rigtige. Jeg har lidt indblik i forsikringsstatistiken. Jeg har en tid været formand i en komite, som skulde oprette en privat forsikringskasse, og vort forslag og vore beregninger var hos autoriteterne — det gik gjennem mange instanser — underkastet kritik og beregning i lighed med det, hr. Lyngsie her har foretaget, før det blev godkjendt. Ogsaa vi maa idag se sandheden ind i øinene.

E. Petersen: Jeg synes ikke, at vi burde hefte os saa meget ved denne forsikring og foretage beregninger udover en hel menneskealder. Inden den tid maa vi ha erobret den politiske magt, og naar vi er blit samfundets herrer, saa har vi ogsaa evne til at skabe saadanne kaar for arbeideren, at han ikke behøver nogen forsikring. Saa nær bør vi se socialismen, dersom vi har fuld tro paa vor sag og fast vilje til at virke for dens fremme.

Olav Strøm anbefalede paany forretningsudvalgets nye forslag, *Lyngsie* ligeledes.

S. Hunsbedt: Jeg har egentlig aldrig opfattet det bidrag, som ydes af vort forbund til afdøde medlemmers efterladte, som nogen forretningsmæssig forsikring. For mig har det staaet væsentlig som en venskabstjeneste, og den har ikke været saa stor, at det egentlig er blit nogen byrde for os. Derfor synes jeg heller ikke, at vi lover mer end vi kan holde nu, naar vi let har holdt det før.

Sagen optoges til votering.

Første passus i de gamle loves § 13 vedtoges saalydende:

c. Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem af forbundet i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, udbetales der til hans hustru og børn et forsikringsbidrag paa 300 kroner; har vedkommende været medlem i 5 aar, 500 kroner. Er medlemmet ugift, tilfalder bidraget hans forældre, eller i tilfælde saadanne ikke haves hans søskende; dog kan efter udvalgets bestemmelse vedkommendes forlovede eller uægte børn gaa foran forældre og søskende. Har vedkommende ingen paarørende, som her nævnt, saa bortfalder bidraget.

En komite paa 3 medlemmer — *A. Andersen*, *Rich. Hansen* og *Olav Strøm* — nedsattes for at redigere paragrafens øvrige dele, saa den kom til at passe med den allerede vedtagne forsikringskontingent.

Formiddagsmøde 19de mai.

Dirigent: *P. Petersen.*

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Fagbladet.

§ 19.

- a. For saa mange medlemmer afdelingerne har betalt kontingent for erholder de eksemplarer af fagbladet „Arbeidsmanden“.
- b. Saafremt midlerne tillader det, udkommer det indtil landsmødet anderledes bestemmer 2 gange maanedlig.
- c. Bladet skal foruden at være hovedledelsens talerør ogsaa behandle forbundets organisationsforhold og søge at bringe meddelelser om det vigtigste, som rører sig inden landets organiserede arbejdsmandsverden.
- d. Formanden, der er bladets redaktør, staar til ansvar for sin redaktionsvirksomhed overfor landsmødet.

Skogmo foreslog at der til litra a tilføies, at ogsaa afdelingerne faar fagbladet tilsendt til de medlemmer, hvorfor der er lovlige restancer, og at der til litra c tilføies: „ved ogsaa at indtage lidt socialpolitik“.

Litra a vedtoges som af forretningsudvalget foreslaaet. 7 stemte for *Skogmo's* forslag.

Til litra b foreslog *Birkeland*:

„Fagbladet udkommer 2 gange maanedlig indtil landsmødet anderledes bestemmer.“

A. Kalvaa: Skal man slaa fast, at fagbladet skal udkomme 2 gange maanedlig, saa maa forbundsstyret kunne skaffe midlerne, og vi maa da her opstille et budget for bladet.

Litra b vedtoges mod 16 stemmer. Litra c vedtoges enstemmig. *Skogmo's* forslag optoges ikke.

Stedlige styrer.

§ 20.

- a. I byer, hvor der er 2 eller flere afdelinger af forbundet, vælges en repræsentant for hver afdeling. Disse repræsentanter skal sammen med afdelingsformændene danne et stedligt styre. I landdistrikterne, hvor der er flere afdelinger i en bygd eller distrikt, hvis medlemmer har samme arbejdsherre, sker det samme.
- b. Det stedlige styre har at behandle alle sager vedrørende afdelingerne i fællesskab samt varetage forbundets interesser paa stedet.
- c. Repræsentanterne vælges ved generalforsamlingerne i januar og fungerer 1 aar.
- d. De stedlige styrers forretningsorden og virksomhed bestemmes nærmere af landsmødet. (Se tillægsloven.)

T. Sandstøl foreslog at litra a første og andet punktum skulde lyde saaledes:

„I byer, hvor der er 2 eller flere afdelinger af forbundet, vælges 2 repræsentanter for hver afdeling. Disse repræsentanter skal saaledes danne et stedligt styre.“

Sandstøl's forslag fik 16 stemmer og faldt saaledes. Litra a vedtoges derpaa som af forretningsudvalget foreslaaet. Litra b og c vedtoges enstemmig.

Forskjellige bestemmelser.

§ 21.

- a. Naar et medlem reiser fra stedet skal det før afreisen melde dette for sin afdeling og af denne faa afstemplet, at han har opfyldt alle sine forpligtelser. I modsat fald blir han at rapportere. Ligeledes har han senest 8 dage efter erholdt arbeide ved det tilreiste sted at lade sig overflytte i stedets afdeling. Medlemmet kan da erholde fristempling i sin bog for den tid han bevislig har været arbejdsledig over 2 uger, siden han forlod den gamle afdeling.
- b. Findes ikke afdeling paa stedet, har medlemmet en gang maanedlig at indsende kontingenten til hovedkontoret og betragtes da som direkte medlem af forbundet, eller sende kontingenten til sin gamle forening og fortsætte som medlem i denne.
- c. Ved overflytning fra den ene afdeling til den anden erlægges ingen indskrivningspenge; heller ikke ved overflytning fra de svenske og danske broderforbund, naar vedkommende har staat i disse organisationer mindst 3 maaneder.
- d. Paa steder, hvor specialafdelinger findes, skal medlemmerne tilhøre disse. Overflytning fra den ene specialafdeling til den anden kan derfor kun finde sted, naar vedkommende begynder at arbeide i en anden faggruppe, og gjælder da samme bestemmelser for overflytningen som i punkt a bestemt.
- e. Naar et medlem reiser til udlandet for at søge arbeide, maa han for at beholde sine rettigheder i forbundet afmelde sin afreise og indmelde sig i organisationen i det land, hvortil han kommer.
- f. Ankommer en fagfælle fra udlandet, som ikke har sin bog i orden, maa han ikke optages som medlem, før der gennem forretningsudvalget er skaffet underretning om, hvorvidt han er en hæderlig kollega.

Skogmo foreslog „senest 8 dage“ i litr. a strøget.

Efter bemærkninger af *G. Johansen*, *Moeskau* o. fl. vedtoges *Skogmo's* forslag enstemmig.

Skogmo spurte, hvorledes man tænkte sig ordningen i tilfælde af at en heltbetalende flyttede over i halvtbetalende afdeling eller omvendt. Dette kunde forvolde uleilighed, om det ingen fast bestemmelse blev underkastet i lovene.

S. Hunsbedt: Jeg har forstaat det saaledes, at om en heltbetalende flytter over til en halvtbetalende afdeling, saa vedblir han alligevel at betale som heltbetalende.

Olav Strøm: Man maa naturligvis betale i den afdeling, man opholder sig, efter dens regler og kontingent.

Resten af paragrafen vedtoges derpaa enstemmig.

§ 22.

- a. Medlems- og regnskabsprotokoller pligter afdelingerne at anskaffe fra hovedkontoret, ligeledes medlemsbøger og de for disse fornødne mærker og stempler.
- b. Forretningsudvalget fastsætter disse tings form.
 - A. *Kalvaa* foreslog „og stempler“ strøget i litr. a. Dette forslag fik 5 stemmer. Resten stemte for forretningsudvalgets forslag. Litr. b vedtoges enstemmig.

§ 23.

- a. De af forbundet fast ansatte agitatorer fører titel af sekretærer. Hvis deres virksomhedsomraade ikke er bestemt af landsmødet, fastsættes det af forbundsstyret.
- b. Deres virksomhed indenfor det dem anviste distrikt kontrolleres af forretningsudvalget, efter hvis forskrifter de derfor i store træk maa rette sig.
- c. Paa fjernere liggende steder kan forretningsudvalget bemyndige sekretær til paa forbundets vegne at forhandle med afdelingen og arbejdskjøberen i eventuelle konflikttilfælde.

Litr. a vedtoges mod 13 stemmer, som afgaves for et ændringsforslag af *Skogmo*; b og c vedtoges enstemmig.

Rich. Hansen fremsatte følgende forslag:

„Afdelingslovene detailbehandles ikke. Det overlades til forbundsstyret at revidere de gamle afdelingslove i overensstemmelse med de vedtagne forbundslove.“

Efter endel bemærkninger vedtoges dette forslag med 22 mod 17 stemmer.

Rich. Hansen oplyste derpaa, at det nu stod igjen at behandle redaktionen af § 18. Udvalget fremsatte følgende tillægsforslag til det allerede vedtagne:

- d. Skulde det vise sig, at den fastsatte kontingent til forsikringskassen ikke er tilstrækkelig, kan forretningsudvalget foreta ekstraudligning.
- e. Forsikringsbeløbet kan ikke gøres til gjenstand for nogetsomhelst krav fra offentlige myndigheder eller private fordringshaveres side; ligesom det heller ikke kan overdrages ved testamente.
- f. Kassens regnskaber føres særskilt og revideres samtidig som forbundets øvrige regnskaber.“

Dette tillæg vedtoges.

Dermed var behandlingen af de nye love færdig. Paa forslag af *Olav Strøm* besluttedes det, at de skulde træde ikraft 1. jan. 1903.

Følgende

Regler for de stedlige styre

blev derpaa vedtaget;

§ 1.

De i forbundslovens § 20 paabudte stedlige styre vælger i sin midte en formand, sekretær og kasserer, hvilke fungerer 1 aar. I byerne vælger de samlede bestyrelser 2 revisorer med suppleanter,

hvilke fungerer et aar. I landdistrikterne vælger den forening, i hvilken kassereren har sit medlemsskab, revisorerne.

§ 2.

De for de stedlige styre fornødne udgifter fordeles paa de tilsluttede foreninger i forhold til medlemsantallet.

§ 3.

Konfliktspørgsmaal, som vedrører medlemmer i flere af de tilsluttede foreninger skal forebringes forretningsudvalget gennem det stedlige styre. Blir arbejdsnedlæggelse følgen forestaar i de tilfælde det stedlige styre udbetalingen af streikeunderstøttelsen. Streikeregnskaberne maa ikke blandes sammen med de øvrige regnskaber. De revideres straks efter konfliktens slutning og gjenpart tilstilles forretningsudvalget. Administrationsregnskaberne revideres ved hvert halvaars afslutning og gjenpart tilstilles foreningerne.

§ 4.

De stedlige styre afholder møde saa ofte de finder det fornødent, i byerne dog mindst et ordinært møde maanedlig og i landdistrikterne et hvert kvartal. Foruden at behandle alle konfliktspørgsmaal, agitation og organisationsspørgsmaal, som de tilsluttede foreninger maatte ha i fællesskab, har de at behandle de spørgsmaal, som blir det forelagt af forretningsudvalget og de tilsluttede foreninger.

§ 5.

Det har forøvrigt at give afdelingerne alle ønskede oplysninger og raad af enhver art, samt fremme og ivaretage forbundets interesser paa stedet, lede agitationen paa stedet o. s. v.

§ 6.

Disse regler er vedtaget paa Norsk arbejdsmandsforbunds landsmøde i Bergen 16de—19de mai 1902 og kan kun ophæves eller forandres paa et landsmøde.

VII. Forbundets stilling til Arbejderpartiet.

Punkt 1. Forretningsudvalget havde foreslaaet:

„Forbundet udmeldes af Det norske arbejderparti fra 1ste januar 1903. Afdelingerne anmodes om fra dette tidspunkt at indmelde sig i partiet gennem lokalorganisationer og amsorganisationer. Der, hvor saadanne ikke findes, sker indmeldelsen direkte.“

Olav Strøm: Det bedste var nu om vi kunde skille mer det politiske og det faglige arbeide fra hinanden. Dette vilde bedst lade sig gjøre ved oprettelse af lokalorganisationer. Forretningsudvalgets forslag er ikke kommet frem fordi man var uenig i eller i strid med Arbejderpartiets politik. Det var kommet udelukkende af praktiske hensyn. Det vilde ogsaa være bedre for partiet. Kontingenten fra lokalorganisationer vilde blive større. Som forbund betaler vi nu kun

5 øre pr. medlem om aaret. Dette vilde bli forandret, hvis Arbeiderpartiets nye love vedtoges; thi de sætter kontingenten op, og da vil vort forbund faa en følelig kontingent. Af disse grunde har man derfor troet det bedst, at udmelde forbundet og faa hver lokalorganisation til at slutte sig til partiet.

Skogmo: Jeg vil stemme imod udmeldelse, fordi jeg tror det vil være vanskelig at faa mange af afdelingerne til at melde sig ind i Arbeiderpartiet. Og den politiske side af vor sag er overmaade vigtig. Naar de udelukkende politiske organisationer er kommet istand, da er tiden ogsaa kommet til at melde forbundet ud. Ikke før. Man vil huske, hvilket bulder der var i storborgerpressen, da den typografiske forening i Kristiania meldte sig ud. Vi vilde uforskyldt bli stillet i klasse med disse reaktionære folk. Vi bør derfor ikke ved et saadant hastværk som udmeldelse give vore modstandere vaaben ihænde. Jeg foreslaar:

„Forbundet blir indtil videre staaende i Det norske arbeiderparti. Dog bør forbundet arbeide for, at afdelingerne direkte melder sig ind i partiet, saa at forbundet som saadant med tiden muligens kan gaa ud af partiet.“

H. Hellebø: Dengang jeg hørte, at forbundet havde besluttet at melde sig ind i partiet, var det mig en glæde. Men da jeg nu erfor, at forretningsudvalget foreslog udmeldelse, blev det mig en stor skuffelse. Jeg mener, at det vil ha skadelige følger, om vi melder forbundet ud. Det vil føre med sig slemme konsekvenser for organisationsarbeidet i sin helhed, og det vil give den os fiendtlige presse et vaaben, som vil vendes mod os. Lad os derfor være forsigtige.

Gustav Johansen: Jeg tillader mig at fremsætte følgende forslag:

„Afgjørelsen om forbundets udmeldelse af partiet udsættes til næste landsmøde. Samtidig beklages, at den af partiets landsmøde nedsatte lovkomites forslag endnu ikke foreligger.“

Det er virkelig beklageligt, at Arbeiderpartiet ikke har sendt omkring sit forslag til nye love; for der har været tid nok dertil. Partistyret fortjener klander. Alligevel mener jeg, at dersom forbundet nu skulde melde sig ud, saa vilde det ha skadelige følger for partiets vækst og for den politiske agitation i det hele.

R. Knudsen: Forretningsudvalget havde faat den overbevisning, at organisationen ogsaa inden Arbeiderpartiet stod i begreb med at omlægges, og derfor fremkom forslaget paa dette landsmøde. Man vilde høre dets mening om sagen.

S. Andersen: Jeg mener, at den største ulempe her vilde komme derfra, at afdelingerne ikke kom til at melde sig ind i Arbeiderpartiet, og saa vilde der bli revner ogsaa i vor organisation. Desuden vilde det myntes ud i pressen, vi vilde bli sammenlignet med typograferne, og det vilde endog virke tilbage og gjøre skade paa vor faglige fremgang.

Anton Andersen: Vi staar jo her i den mørkeste uvidenhed om, hvilke principer der ligger til grund for Arbeiderpartiets nye lovforslag. Kjendte vi disse, saa kunde vi bedre vide, hvad vi skulde gjøre. I Sarpsborg har vi nu en samorganisation paa socialdemokratisk grundlag, som vilde være et godt led i et politisk landsparti.

Petersen: Vi arbeider for et og samme princip baade faglig og politisk. Derfor er det et reaktionært skridt af forretningsudvalget at foreslaa udmeldelse af Arbeiderpartiet. Thi den politiske virksomhed blir alligevel hovedsagen. Paa det omraade er det de store seire vindes. Derfor bør vi som samlet organisation bli staaende i partiet.

O. Halvdansen: Sagen er, at den faglige og den politiske organisation hører ikke sammen. De bør være hver for sig. I den faglige organisation bør der gives plads for alle afskygninger, den konservative og moderate saavel som den socialistiske og liberale. Men det blir der ikke, saalænge fagorganisationen ogsaa er politisk. Fra min egen bygd har jeg gode eksempler paa, hvor uheldig sammenblandingen er. Fagorganisationens medlemsantal og det politiske stemmetal er saa fjernt fra hinanden, at det forvirrer begreberne. Den faglige organisation skal kun befatte sig med faglige spørgsmål. Arbeiderpartiet vil nu organiseres amtsvis. Og der kan vore afdelinger komme med. Det er ikke fordi vi er i strid med Arbeiderpartiets politik at vi melder os ud. Det er fordi vi følger med i partiets egen udvikling.

J. Karlgren: Det er slet ikke ført noget overbevisende argument for forretningsudvalgets forslag, og jeg anser det for at ville gjøre stor skade, om det blir vedtaget. Jeg foreslaar derfor: „Norsk arbeidermandsforbund udmeldes ikke af Det norske arbeiderparti.“

J. Jønsson (fra Sverige): Naar forretningsudvalget har foreslaaet, at forbundet skal udmeldes af partiet som saadant, saa er det naturligvis for at lette afdelingerne adgangen til at melde sig ind og samarbeide med partiets lokalorganisationer. I Sverige tilhører de enkelte afdelinger partiet. Den reaktionære presse vil ikke med effekt kunne benytte sig af udmeldelsen som argument. Tendensen er overalt at skille den faglige og den politiske virksomhed fra hinanden; saaledes har det ogsaa været i Sverige.

J. Gudmundsen: Jeg støtter forretningsudvalgets forslag og ser ingen reaktion i det. Thi for Det norske arbeiderparti vil det kun virke godt. Ved foreningernes indmeldelse vil kontingenten bli meget større. Som det nu er, er den latterlig liden, og det hele gaar til lokalorganisationen i Kristiania. Udenfor faar man ingenting igjen selv for det lidet som erlægges. Lad os derfor faa forandringen.

T. Sandstøl: Jeg er absolut under enhver omstændighed imod udmeldelse af partiet. Thi jeg er forvisset om, at det er reaktionært at gjøre det. Det er ikke noget samlingens tegn, men et tegn paa splittelse. Jeg kan i betragtning heraf heller ikke stemme for udsættelse, men afgjøre det med engang ved at stemme det ned.

Rich. Hansen: Der synes at herske en hel del misforstaaelse med hensyn til dette spørgsmål. Det kommer deraf, tror jeg, at der ikke foreligger nogen udredning fra forretningsudvalgets side i sagen. At det kun er en praktisk forholdsregel synes man ikke at ville indrømme. For den politiske menings skyld kan det jo være det samme enten man staar i partiet eller ei; thi naar valgene kommer, gaar enhver did han vil, for den politiske mening er fri. Skulde der nu inden forbundet være overveiende stemning for at staa i partiet, saa vil jo

afdelingerne da komme med, og partiet vil tjene paa det. Dermed handler landsmødet i alle parter interesse, ved at vedtage forretningsudvalgets forslag. Typografernes eksempel vil ikke kunde anvendes paa os. Forresten er den enkelte reaktionære forenings handling ikke noget at gjøre væsen af. Vi handler af taktisk nødvendighed, fordi partiets organisation ogsaa staar i begreb med at omlægges. Forbundet staar jo ogsaa absolut uden indflydelse inden partiet og kan ikke bestemme dets taktik. Afdelingerne vilde faa indflydelse hver paa sit sted. Vi maa ogsaa have fuld tillid til forretningsudvalgets socialistiske ærlighed i denne sag. Udviklingen fører os ogsaa derhen i dette land, at den politiske og den faglige organisation engang vil skilles ad.

Lyngsø (fra Danmark): Jeg vil kun gjøre opmærksom paa en ting ved denne sag. De repræsentanter, som har talt mod forretningsudvalgets forslag, har alle talt mod *udmeldelse* af partiet. Men sagen gjaldt jo egentlig formen, maaden, hvorpaa man stod i partiet — tvungen som forbund eller frit afdelingsvis. Den sidste, og som taleren ansaa den bedste form, var den som brugtes i Danmark. Denne sag var altsaa af ren taktisk betydning.

Olav Strøm: Forretningsudvalget er blit tillagt slette motiver. Dette burde dog savne enhver grund. At jeg, som har været med at bygge partiet i saa lang tid, nu skulde ville være med og svække det, er noget, alle burde vide ikke er tilfældet. Det kan I være rolig for. Eksemplet med typograferne ligger saa fjernt fra dette forslag, at ingen behøver at være bange for at bli stillet i klasse med dem. Ligeoverfor hr. Halvdansens udtalelser maa jeg dog ta forbehold. Her i landet er vi endnu ikke kommet længer, end at vi maa bygge den politiske organisation paa den faglige. Vi kan derfor ikke være med paa at rive væk den faglige grund fra den politiske bevægelse. Det hele er kun en tidsmæssig omlægelse af organisationen. Forøvrigt kan jeg akceptere Gustav Johansens forslag.

Skogmo: Vi har set paa denne sag med forskjellige briller, og derfor er de afvigende meninger kommet ind. Efter denne debat tar jeg mit forslag tilbage og gaar over til henlæggelsesforslaget.

R. Knudsen: Meningen med forretningsudvalgets forslag er at gjøre organisationen mere demokratisk. Vi følger de samme veie, som allerede er gaat i andre lande, og vi gjør det som socialdemokrater.

J. Karlgren: Man har sagt, at udviklingen gaar i den retning, at forbundet som saadant vil finde det nødvendigt at melde sig ud. Jeg har ikke kunnet opdage nogen saadan strømning, og jeg har derfor ret til at tro, at den tid aldrig vil komme, at forbundet skal melde sig ud. Til de danske og svenske repræsentanter, som har talt i denne sag, vil jeg sige, at forholdene her er anderledes end i deres hjemlande, og vi er nødt til at se paa stillingen slig som den er her. De store afstande, den spredte bebyggelse og afdelingernes isolerede stilling gjør det nødvendigt at binde dem sammen paa denne maade og ikke prisgive dem for enhver lokal partibevægelse og derved i vor faglige organisation ogsaa lægge grund for vore modstanderes politiske agitation. Længer er heller ikke hele udviklingen kommet her i Norge, end at vi er nødt til at beholde alt, som binder os sammen, til brug

i politiken; for til syvende og sidst er det jo den, som blir hovedsagen og virker tilbage paa det økonomiske. Jeg anbefaler mit forslag til vedtagelse.

G. Johansen udtalte, at udsættelse vilde være mest praktisk, saa kunde jo sagen forberedes og behandles i afdelingerne. Anbefalede sit forslag.

A. Kalvaa: Da jeg kom hid og fik høre om udmeldelsesforslaget, havde jeg tænkt at holde en dundrende tale imod det. Nu erfarer jeg af stemningen her, at min tale ikke trænges, og jeg kan derfor stemme for udsættelse og gjemme min dundrende tale til en anden gang, naar den igjen trænges. Den politiske stilling maa vi fremforalt se til at hævde; thi den er vigtigst. Det var sagt af Halvdansen, at i fagforeningen skulde der ogsaa være rum for den konservative mand. Denne tankegang maa jeg advare imod. Den reaktionære mand er en skadelig mand at have i fagforeningen, og mere end det, han er tillige en *farlig* mand. Begynder vi at gjøre indrømmelser og tinge med reaktionen her, da er vi paa en vei, som gaar nedover.

Sagen optoges til votering. G. Johansens henlæggelsesforslag vedtoges mod 5 stemmer.

Eftermiddagsmøde 19de mai.

Dirigent: *G. Johansen*.

Protokollen oplæstes og godkjendtes med et par redaktionsændringer.

Punkt 2. Som forhandlingsgjenstand forelaa:

Forbundets stilling til partipressen,

og hvad kan der gjøres for dens udbredelse?

Olav Strøm redegjorde for arbeiderpressens betydning og pegte paa de falske arbeiderblade, der kun var villledende. Foreslog følgende resolution:

„I betragtning af, at det for arbeiderne i almindelighed er af største betydning, at døgnets begivenheder kommer til deres kundskab i ufarvet tilstand og under hensyn til, at det for de faglig organiserede arbeidere er en nødvendighed, at deres krav, deres kampe og hele deres færd ikke belyses eller forvrænges, anmoder landsmødet afdelingerne og deres medlemmer om kraftig at støtte Det norske arbeiderpartis presse ved at abonnere paa den og ved at agitere for dens fremgang. Den organiserede arbeider kan ikke fortsætte med at *betale* de kapitalistiske blade for deres belyven og bekjæmpen af organisationen og dens handlinger.“

Denne resolution vedtoges enstemmig.

VIII. Landsorganisationen.

Man gik derpaa over til at behandle *forbundets stilling og opgave inden arbeidernes faglige landsorganisation*. Hytte- og grubearb.s fagforening paa Røros havde stillet spørgsmaal om, hvorledes det ene forbund skulde stille sig ligeoverfor det andet i konflikttilfælde, og

Kristen Tørres fremsatte følgende forslag:

„Det paalægges forbundsstyret at forsøge at faa Den faglige landsorganisation til at vedtage en saadan beslutning, at naar en konflikt er udbrudt eller i udsigt til at udbrude, da skal medlemmer af samtlige forbund forbydes at udføre nogetsomhelst arbejde for vedk. arbeidsherre, som af den afdeling, der er i kamp, befindes at være til skade for konflikten.“

Tørres's forslag vedtoges enstemmig.

Vaksdals afdeling havde forespurgt om der ikke mellem landsorganisationens og arbejdsgiverforeningens afdelinger burde søges istandbragt fastere regler for forhandlinger i tilfælde konflikter.

A. Fyllingslid vilde ikke stille noget forslag her, men vilde overlade til landsmødet at finde den bedste maade at løse sagen paa.

Olav Strøm: Man havde ikke rigtig forstaaet henvendelsen; men der var oplyst, at man vilde faa forbundsstyret til at sætte sig i forbindelse med arbejdsgivernes forening og søge at faa denne til at forandre § 25 i sine love; men at forpligte sig til eller paatage sig at gjøre noget i denne affære var vanskelig.

Rich. Hansen udtalte, at man burde se til at faa nedsat en voldgiftsret.

Der blev ikke taget nogen beslutning i sagen.

IX. Spørgsmaal vedrørende statens arbeidere.

1. En redegjørelse af formanden.

Olav Strøm gav i sin redegjørelse en historisk oversigt over de forskjellige beslutninger inden forbundet, som havde ført til nedsættelse af den departementale komite af hvilken han som forbundets repræsentant var medlem. De væsentligste af de spørgsmaal, som komiteen har at behandle, er følgende: Akkordlags dannelse, derunder antagelse af arbeidere. Akkordens bortsættelse, opgjør, tvistigheders afgjørelse, overtidsarbeide, ekstraarbeide, formandspenge, lørdagsarbeide, træk paa værktøi osv., akkordprisernes forhøielse, mindsteløn, forskuds udbetaling, træk for skat og gjæld, lægeforholdene, derunder om fri læge og medicin for arbeiderne og deres familie, sygebidrag, medicinsalg, begravelsesbidrag, fri jernbanebilletter for arbeidere, landhandel for statens regning ved jernbaneanlæggene, opførelse af barakker for arbeiderne, anvendelse af udlændinge som arbeidere m. m. Disse spørgsmaal har som sagt gjentagende gange været fremholdt af arbeiderorganisationerne med henvendelse til administrationen og stortinget, og efter kgl. proposition nedsattes da komiteen til at udrede dem og fremkomme med forslag til ensartede regler for alle anlæg. Da spørgsmaalet om en kortere normalarbeidsdag ved de offentlige arbejdsanlæg var optaget til drøftelse af stortinget som en særskilt sag, laa dette spørgsmaal udenfor komiteens arbejdsomraade og befatning. Om hvorledes komiteens indstilling vilde komme til at lyde, kunde der endnu ikke gives nogen oplysning, da den trods et flittigt arbejde, endnu ikke var færdig. Spørgsmaalet var nyt og der var megen statistik at arbejde, dog trodde han at bli færdig til høsten. Naar indstillingen

forelaa, vilde den efter formandens mening imødekomme forbundsmedlemmernes ønsker i mange henseender.

P. Petersen forespurgte paa vegne af det stedlige styre for Flekkefjordbanens afdelinger, om forretningsføreren havde erholdt nogen bestemt meddelelse om, hvorledes det gaar med de offentlige arbeideres krav paa *8 timers arbejdsdag og afskaffelse af timetræk* om vinteren. I modsat fald igangsættes en kæmpepetition.

Da nogen saadan bestemt meddelelse ikke var faaet, fremsatte Petersen følgende forslag:

„Det henstilles til forbundsstyret at skaffe sig oplysning om, hvor mange offentlige anlæg der er i landet, og tillige at skaffe sig materialer til udstedelse af en kæmpepetition til stortinget angaaende spørgsmaalet om afskaffelse af timetrækken i den mørkeste aarstid ved de offentlige anlæg.“

Forslaget vedtoges enstemmig.

2. Barakkespørgsmaalet.

Klevens afdeling henstillede til landsmødet at paalægge forbundsstyret at foretage skridt til afskaffelse af den forholdsvis høie husleie i barakkerne ved Vos—Taugevandbanen.

Olav Strøm trodde, at en resolution i sagens anledning ikke vilde skade. Men den maatte affattes i sin almindelighed. Bygningen af barakker havde ogsaa vist sig skikket til at nedslaa husleien i sin almindelighed.

J. Karlgren: Barakkeleien var høi oppe i fjeldet, saa høi, at det blev til udsugeri. Galt var det, om man leiede pr. maaned, men saa kunde det hende, at om man havde sit arbejde saaledes, at man laa i barakken en eneste nat, saa maatte man for den nat betale $\frac{1}{2}$ maanedes leie. Anbefalede Klevens afdelings henstilling og foreslog følgende: „Landsmødet støtter Klevens afdelings stedlige styre i dens henvendelse til forbundsstyret.“ Enstemmig vedtaget.

3. Læge og medicin.

Kristiania—Gjøvikbanens 8de afdelings arbeiderforening og foreningen „Haabet“ havde henstillet til landsmødet at tage under overveielse læge- og medicinspørgsmaalet for statens arbeidere.

B. Knudsen fremsatte følgende forslag til resolution:

„Alle offentlige arbeidere erholder fri læge og medicin for sig og sin familie.“ Hvilket enstemmig vedtoges.

4. Statens vei- og jernbanearbeidere og kommunerne.

Foreningen „Friheden“ havde i anledning af statens vei- og jernbanearbeideres forhold til kommunerne foreslaaet følgende:

1. Statens vei- og jernbanearbeidere betaler en aarlig skat til staten og ikke til kommunerne, da vi af kommunerne ofte blir lignet i en saa ublu skat, at mange af den grund lider mangel paa eksistensmidler.
2. Skattens størrelse burde ikke overstige 2 øre paa hver optjent krone, og fordeles i 3 klasser, som og betales ved hvert opgjør.

3. Paa denne maade kunde vi arbeidere være hvorlænge vi vilde paa en plads uden at erholde nogen hjemstavn i nogen kommune, men istedet erholde hjemstavn og tillige understøttelse af staten, da man har tjent staten i 2 aar. Ellers kun de almindelige sygepenge som bruges.
4. At statens vei- og jernbanearbeidere erholder understøttelse af staten i sygdomstilfælde, nemlig kr. 2.50 pr. dag, naar man har været syg i 3 dage, og siden saa længe sygdommen varer, og at medicin og lægetilsyn erholdes frit til arbeiderens familie.
5. Viser der sig nogen tvist af kommunerne angaaende skolepligtige barn, som tilhører arbeiderne, da er staten forpligtet til at godtgjøre kommunerne med et passende beløb af den skat, som hver arbeider betaler, som har børn i skole.
6. Dog skal enhver arbeider beholde sin stemmeret der, hvor han opholder sig.
7. Skulde dette forslag strande, saa vil vi i det mindste forbeholde os en grænse sat for den kommunale skatteligning.

R. Knudsen og *Birkeland* gjorde opmærksom paa, at det her krævede var saa vidtgaende, at det var upraktisk og advarede mod dets vedtagelse.

Olav Strøm: Her kan kun opnaaes resultater ved deltagelse i de kommunale valg, hvorved man fik indflydelse paa stillingen.

Skogmo foreslog: „Sagen forelægges forretningsudvalget til nærmere overveielse.“

S. Skaardal: Der er flere af de her foreslaaede punkter, som før de kunde realiseres kræver omstyrtelse af baade den nationale og den kommunale lovgivning, som berører disse forhold. Ja, de berører endog grundlovens paragrafer. Man vil deraf se, hvor umulige de er. Kommunestyrene har en bestemt regel at gaa efter i skatteligningen og kan ikke overskride denne. Med hensyn til skatten er der ikke noget andet at gjøre end at se efter, at den er rigtig sat efter indtægten. Udregningen sker efter udfærdigede tabeller. Jeg tviler paa, at noget kan gjøres her, selv ved deltagelse i de kommunale valg, andet end indirekte. Men paa den maade kan megen ret vindes.

Olav Strøm foreslog: „Som besvarelse af dette spørgsmaal henstiller landsmødet til forbundets medlemmer kraftig at deltage i de kommunale og politiske valg og derved ogsaa faa indflydelse paa fastsættelsen af skatterne.“

A. Kalvaa: Jeg synes ikke at kravet er mere end retfærdigt, og da er det ikke for radikalt eller vidtgaende for mig.

A. Førde: Bestemmelsen er, at en ikke fastboende jernbanearbeider har 100 kroner mer i skattefri indtægt end kommunens fastboende borgere. Jeg tror, at det meste, man kan gjøre i denne sag er at faa det skattefri beløb yderligere forhøiet.

Skogmo forklarede sit forslag nærmere. Det var ikke hans mening, at forretningsudvalget skulde udarbejde nogen indstilling i sagen.

Ved voteringen bifaldtes Strøms forslag mod 4 stemmer.

5. Træk i arbeidernes løn og rapportering

Arbejderforeningen „Haabet“ havde henstillet til landsmødet at forhandle om afskaffelse af al træk i arbeidernes løn og rapportering af arbeidere fra det ene anlæg til det andet.

Olav Strøm foreslog, at man med hensyn til denne sag skulde afvente den departementale komites indstilling, hvilket enst. vedtoges. Det samme vedtoges at skulle gjælde et forslag indsendt af Hallingskeid arbeidsmandsforening saalydende:

6. „Attestsystemet

afskaffes for alle statens anlægsarbeidere. Forevisning af ordnet medlemsbog til Norsk arbeidsmandsforbund gjælder som fuld legitimation for arbeidsantagelse. Disse bestemmelser søges lovfæstet snarest mulig.“

7. Lørdag eftermiddag og natarbeide.

Sagen var opstillet til behandling af Opset afdeling og

J. Karlgren foreslog følgende resolution:

„Arbeidet slutter kl. 1 lørdag eftermiddag, og der hvor natarbeide anvendes, begyndes dette først kl. 10 søndag aften. Forretningsudvalget paalægges at indanke denne sag for den departementale komite og søge at faa den gennemført.“

Efter nogle bemærkninger vedtoges dette enstemmig.

8. Jord til jernbanearbeidere.

Fra Arendal—Aamlidbanens arbeiderforening var følgende forslag indsendt:

„Landsmødet paalægges styret for Norsk arbeidsmandsforbund at indgaa til stortinget med anmodning om, at staten indkøber og udparcellerer dyrkbar, udyrket jord langs de under arbeide værende jernbaner paa rimelige vilkaar til jernbanearbeidere, der maatte ønske det, og da i særdeleshed familieforsørgere, der har arbeidet i statens tjeneste en tid og som interesserer sig for jordbrug.“

Olav Strøm: Dette er en sag som fortjener drøftelse og overveielse; men den forslagsstillende afdeling har heller ingen repræsentant her tilstede, og jeg foreslaar da, at emnet blir omsendt til afdelingerne for at de kan udtale sig om det, og at det da kan blive optaget til behandling paa næste landsmøde.

S. Hunsbedt anbefalede denne sag paa det bedste. Den var af overordentlig stor vigtighed.

J. Homo: I forslaget staar kun jernbanearbeidere; men *veiarbeidere* var i samme stilling og burde ogsaa medtages.

R. Knudsen: Det bedste var vel her at tage med alle statens arbeidere.

Strøms forslag vedtoges derpaa mod 4 stemmer.

9. Værdalsørens afdeling havde foreslaaet: „Staten beskjaftiger kun organiserede arbeidere.“ Dette blev forbigaaet, da Hallingskeids arbeidsmandsforenings forslag ansaaes at indeholde det samme.

X. Fagspørgsmaal.

1. Tomboringens afskaffelse.

Forslaget var indsendt af Stenarbeidernes forening, Bergen.

J. Gudmundsen fremhævet akkordboringens store uretfærdighed og hvor opslidende den var og fremsatte følgende forslag til resolution: „Landsmødet henstiller til enhver arbejdsmand at søge efter bedste evne at modarbejde akkordboring (tomboring) ved ikke selv at tage saadan og ligeledes søge undgåa at arbejde paa steder, hvor saadant drives.“

J. Birkeland: Jeg har kjendskab til denne sag og ved, hvor vigtig den er. Tomboringen er det mest dræbende arbejde, jeg kjender. Man er fristet til at forcere arbeidet til det alleryderste, og opnaar man saa en respektabel dagløn, saa slaaes tommeprisen ned. Man drives saa til yderligere at øge arbejdspræstationen med ligesaa sikkert nedslag tilføje, og man er ødelagt, før man ved om det.

Olav Strøm: De lokale fagorganisationer burde paa hver sit sted tage sig af denne sag og søge akkordboringen afskaffet. Selv om man skulde være nødt til at ty til arbejdsnedlæggelse, saa burde man ikke vige tilbage for det.

O. Halvdansen: Hvad vi maa stræbe hen imod paa dette saavel som paa andre omraader, er indførelsen af timebetaling.

H. Hellebø: Jeg synes endog i denne sag, at hr. Gudmundsen burde yderligere skjærpe sin resolution.

Ved voteringen vedtoges Gudmundsens resolution enstemmig.

2. Graastensmureriet som fag.

Fredriksstad graastensmurerforening havde foreslaaet, at der indgaaes til statsmyndighederne med andragende om, at graastensmureriet maa bli fag.

Olav Strøm redegjorde for forholdene i Fredriksstad — foreningen havde ikke sendt nogen repræsentant —, hvor graastensmurerne havde haft en god organisation og stilling, men havde ladet den forfalde og havde mistet, hvad de havde vundet. Nu søgte de at faa haandværket til specielt fag for at redde stillingen.

R. Knudsen foreslog: „Landsmødet finder ikke efter vore forhold, at graastensmureriet kan bli betragtet som fag.“

E. Petersen: Vi maa ikke understøtte noget, som arbejder i retning af monopol. Det er netop det, vi skal modarbejde.

Rich. Hansen talte ligeledes imod anerkjendelse af graastensmureriet som fag, hvorpaa Knudsens forslag vedtoges enstemmig.

3. Fællesmærker for forbundets medlemmer.

Foreningen „Samhold“ og Lillestrøms afdeling havde foreslaaet, at der anskaffes fællesmærker for forbundets medlemmer til at bære paa frakken.

Anton Andersen: Vi har bragt dette i forslag, fordi vi tror, at det vilde hjælpe kameratskabet inden vort forbund. Dog mente vi ikke, at det skulde bli til nogen udgift for forbundet.

Arnt Larsen: Jeg maa advare mod vedtagelsen af saadanne mærker især af hensyn til de udtrædende og til de daarlige kamerater. De vil komme til at gjøre brug af et saadant mærke for at narre forbundets medlemmer.

Olav Strøm: Jeg nærer de samme betænkeligheder ved saadanne mærker. Det hænder ogsaa, at medlemsbøgerne misbruges, efter at de er misligholdt.

Fr. Johansen nævnte eksempler paa misbrug af saadanne fagmærker. En mands karakter var det bedste mærke.

Ant. Andersen: Det havde vist sig inden de forbund, som brugte knappen, at misbrug var af uvæsentlig betydning. Der maatte i afgjørende tilfælde kræves mer end en knap for identifikation. For den sags skyld kunde man altsaa gjerne vedtage forslaget.

O. Amundsen, Birkeland, Kalvaa og Sandstøl udtalte sig derefter bestemt imod det, hvorpaa Andersen tog sit forslag tilbage.

5. Faglærte skorstensfeiere.

Stavanger kommunale og private arbejdsmandsforening havde fremsat forslag om, at kun faglærte skorstensfeiere ansættes som feierinspektører.

T. Sandstøl optog forslaget og gav det følgende redaktion:

„Det henstilles til landsmødet at fatte beslutning om, at kravet om, at kun faglærte skorstensfeiere ansættes som feierinspektører, blir at indsende til lovgivningens myndigheder.“

Forslaget vedtoges enstemmig.

XI.

1. En forsvarskasse.

Foreningen „Varden“ havde foreslaaet en forsvarskasse inden forbundet. Hensigten med denne kasse og ordningen med den gav foreningen rede for i følgende detaljerede forslag:

§ 1. Saafremt en tvist opstaar mellem en arbejder og overordnet, og tvisten kan foraarsage til, at arbejderen faar afsked, endskjønt retten er paa dennes side, da har forsvarskassen at understøtte ham med en dagløn af 2 kroner, indtil at overenskomst er kommet istand; eller at arbejderen har erholdt arbejde andensteds, samt udrede sagsomkostninger, om saadanne har været nødvendige.

§ 2. Ethvert medlem, der tror sig forurettet af overordnede, for eller under hvilke han arbejder, har at indsende klage til vedkommende forenings formand, hvor han (klageren) er medlem. Formanden har saa at sammenkalde møde i sagens anledning til behandling af klagen. Ingen modtager saaledes understøttelse af forsvarskassen, uden at foreningen, hvor han tilhører, finder ham berettiget dertil. Ingen er berettiget til understøttelse uden at han har staaet i sin forening inden forbundet i 3 — tre — maaneder fra den tid, at indbetalingen fandt sted, og har sin medlemsbog i fuld orden.

§ 3. Indskuddet til forsvarskassens grundfond kan betales i to terminer, dog saaledes, at fristen mellem første og anden termin ikke maa overstige en maaned.

§ 4. Forsvarskassens midler skal indsættes i en bank, men bestyres af forbundet, der har at afgive revideret regnskab hvert halvaar. Forbundet er ogsaa den høieste myndighed og kan saaledes stadfæste eller forkaste foreningernes afgivne erklæring om berettiget understøttelse til medlemmer i tvist.

§ 5. Forsvarskassens midler kan ogsaa benyttes til agitation blandt arbejdsmænd inden riget, saafremt midlerne dertil er tilstrækkelige.

T. Sandstøl foreslog sagen henlagt til næste landsmøde, hvilket enstemmig vedtoges.

2. Den kooperative bevægelse.

Fra foreningen „Varden“ var der ligeledes indkommet følgende spørgsmaal: „Bør der oprettes en handelsforening inden forbundet?“

Arnt Larsen foreslog: „Landsmødet anmoder forretningsudvalget om i fagbladet at oplyse om den kooperative bevægelse.“

R. Knudsen foreslog: „Landsmødet giver sagen sin fulde sympati, men finder, at tiden ikke er inde til at faa en saa stor og vidtløftig sag realiseret. Det maa bli en fremtidssag.“

Arnt Larsens forslag vedtoges med 32 stemmer.

XII. En hjælpekasse.

Efter anmodning fra flere afdelinger var spørgsmaalet om oprettelse af en hjælpekasse opsat.

R. Knudsen: Denne sag foreligger heller ikke tilstrækkelig udrødet, og der er fuldstændig mangel paa statistik. Jeg foreslaar derfor:

„Landsmødet finder, at forbundet endda ikke sidder inde med de fornødne statistiske oplysninger, som skal til for at oprette en hjælpekasse. Det paalægges derfor forretningsudvalget at indhente nøiagtige oplysninger, udarbejde en plan, derefter indsende denne til samtlige foreningers udtalelse og saa forelægge sagen til behandling paa næste landsmøde.“

J. Birkeland: Vi har set paa alle disse lister, som gjør sin runde blandt os. De er ikke altid behagelige, og derfor har vi tænkt at faa mer orden i sagerne ved at have en fast hjælpekasse at henvise til.

Arnt Larsen: Kunde vi faa en ende paa disse lister, saa vilde det være en stor reform, og jeg mener derfor, at man bør søge at faa hjælpekassen istand.

A. Karlsen: Det ser ud til, at kravet paa denne hjælpekasse er stærkest hos jernbanearbejderne. Men vi har ogsaa inden forbundet en mængde fabrikarbejdere, som der maa tages hensyn til. Der bør lægges vægt paa alle sider i en saadan sag.

Rich. Hansen udtalte sig i tilslutning til Karlsen og gjorde opmærksom paa, at der ingen redegjørelse var leveret for kassen, dens ordning, virkemaade og formaal.

Olav Strøm: Man var ikke rigtig sikker paa, om det skulde være en fuldstændig sygekasse eller ei. Var det tiltædet, at man mente en fuld sygekasse, saa vilde udgifterne bli store. Redegjorde for endel sygekassestatistik, hvorpaa Knudsens forslag vedtoges mod 4 stemmer.

XIII. Udenlandsk repræsentation.

Olav Kringen redegjorde for en indbydelse fra det internationale socialistiske bureau i Brüssel om at lade forbundet repræsentere paa den internationale socialistiske kongres, som afholdes i Amsterdam i 1903. Grundet paa betingelserne for repræsentation, var Norsk arbejdsmandsforbund uden al tvil berettiget til at være med. Udgifterne ved repræsentationen maatte man ikke sætte lavere en 150 kr. pr. repræsentant. Det maatte helst beregnes noget høiere.

Olav Strøm foreslog, at sagen skulde overlades til det nye forretningsudvalg at bestemme.

Alb. Moeskau: Det nye forretningsudvalg er nu paalagt saa mange ansvarsfulde hverv og har faaet saa megen myndighed, at vi nu kan afgjøre denne sag paa landsmødet. Først gjælder det at mødet bestemmer, om det skal modtage indbydelsen eller ei, og saa blir repræsentationen større eller mindre.

M. Sundby og E. Wikøren udtalte sig i tilslutning til Moeskau. Wikøren foreslog 1 mand sendt.

J. Gudmundsen foreslog sendt 2.

Der vedtoges derpaa mod 4 stemmer at modtage indbydelsen fra det internationale socialistbureau.

A. Kalvaa talte bestemt mod at sende mere end 1 repræsentant. Hævdede især, at det vilde falde forbundet overordentlig dyrt.

Det vedtoges derpaa at sende 1 repræsentant, og at denne skulde vælges af landsmødet.

Mod 8 stemmer besluttedes det, at repræsentanten skulde have 200 kroner i reiseudgifter.

Valgkomite.

Følgende valgkomite blev derpaa valgt: A. Andersen, E. Wikøren, A. Karlsen, S. Skaardal og Ludv. Enge.

Budgetkomiteen afgav derpaa følgende rapport ved Rich. Hansen:

Budgetkomiteens forslag.

U d g i f t.	
Repræsentationsudgifter	Kr. 800,00
Forretningsførerens løn	" 1 500,00
Kassereren	" 1 500,00
	<hr/>
Overføres	Kr. 3 800,00

	Overført	Kr.	3 800,00
Agitator	"		3 000,00
Fagbladet	"		3 000,00
Landsmødet	"		900,00
Revisorerne	"		100,00
Telegrammer, porto og kontorsager	"		500,00
Husleie	"		300,00
Forskjellige udgifter	"		40,00
Telefon	"		80,00
Kontorhjælp	"		100,00
Kontingent til arbeiderpartiet	"		200,00
Trykningsudgifter	"		150,00
Agitation fra hovedkontoret	"		530,00
Tilsammen		Kr.	12 700,00

I n d t æ g t.

Kontingent fra 4000 medlemmer	Kr.	10 400,00
Fagbladet	"	200,00
„Folkets hus“ i Askim	"	100,00
Udligning af 50 øre pr. medlem	"	2 000,00
Tilsammen		Kr. 12 700,00

Paa kommiteens vegne:

Olav Strøm, Richard Hansen, J. K. Sundt.
J. Karlgren, M. Sundby.

Budgetkomiteens indtægtsoverslag godkjendtes. Ligesaa første post, repræsentationsudgifter, paa udgiftssiden. Med hensyn til formandens løn, forlangte

A. Kalvaa ordet. Det var et kildent spørgsmaal at diskutere; men nu, da der er oprettet en ny post, maatte det tages op. I betragtning af de daarlige tider og de øvrige forhold kunde han for sin del ikke forsvare at gaa med paa nogen forhøielse af formandens løn nu.

J. Birkeland: Jeg har været i Kristiania og ved, at 1300 kr. er for lidet at leve af i den by. Vi er derfor nødt til at gaa med paa forhøielse.

Rich. Hansen: Jeg er overbevist om, at de ikke faglærte arbejdere nu tjener mere end mange faglærte, og da har heller ikke vi nogen grund til mere at sætte vore funktionærer paa sulteløn end de. Fagbladet kunde ogsaa redigeres bedre, om formanden var bedre stillet. Der er andre fag, som lønner sine funktionærer paa en ganske anden maade. Typograferne har saaledes, efter hvad jeg har hørt, to, som har 1800 kroner hver i løn.

B. Skaraas fra Stavanger havde tænkt at foreslaa 2000 kroner, da han mente, at den mand, der kunde greie et saa ansvarsfuldt og indviklet arbejde, som at være forretningsfører i arbeidsmandsforbun-

det, fortjente denne løn, og kunde ogsaa opnaa den andensteds; men da han skjønte der ingen støtte var at faa, vilde han ikke fremsætte forslaget; men stemme for de foreslaaede kr. 1500.

G. L. Nielsen foreslog paa sin forenings vegne lønnen sat til 1400 kroner. Personlig var han ikke saa overbevist om, at denne afvigelse var nødvendig; men han kunde dog nævne, at formanden paa sine agitationsreiser havde speciel betaling, og da var jo det høieste tillæg noget droit at gaa til med engang.

Lyngsø advaret mod kniberi paa dette omraade. Formanden skulde altid staa i breschen, altid være aarvaagen, stedse paa post, og faldt han sammen i mismod og næringsssorg, saa tabte forbundet paa det. Nogenlunde anstændig maatte han ogsaa være for at repræsentere sin stilling og respekteres.

A. Kalvaa: Det er ikke klæder og en god levemaade som skaffer en respekt. Den løn som hidtil har været ydet, har været tilstrækkelig. Der er saa mange som maa nøies med mindre.

O. Halvdansen anbefalede forhøielse.

J. Birkeland: Forretningsføreren var tat blandt arbeiderne. Det var heller ikke meningen, at han skal sættes op blandt kapitalisterne; men anstændig løn maatte han ha. Den her foreslaaede forhøielse kan det ikke være tale om at modsætte sig.

Arnt Larsen: Jeg har ikke tænkt mig, at nogen vilde tale imod denne forhøielse. Jeg har selv set at det maa være forlidet, og enhver anden, som kjender lidt til forholdene, maa kunde indse, at det ikke kan strække til, naar formanden skal bo i Kristiania.

S. Skaardal: Det var nævnt, at grovarbejdere tjente bedre end faglærte arbejdere. Blandt de lavest aflønnede fagarbejdere er skomagere. De har vistnok ned til 16 kroner ugen i mindsteløn. Men jeg kjender tarifer for grovarbejdere, hvor mindstelønnen er sat til lidt over 10 kroner ugen. Jeg indser godt, at 1300 kroner er lidet. Men forretningsføreren skal heller ikke være nogen fint antrukken herre. Han skal være som en af os arbejdere. Kassereren tager jo nu ogsaa endel af hans arbejde, og hidtil har han ogsaa havt tid for bestillinger, idet han har været medlem af en departemental komite og af Kristiania kommunestyre. Det sidste maa især kræve en mængde tid, skal det skjottes. Jeg kan altsaa ikke indse, at arbeidet har været saa overvældende og desuden har jeg mandat fra min forening som byder mig at stemme imod forhøielse.

Sagen optoges til votering. Der stemtes ved navneopraab. Først for og imod 1500; 23 stemte for og 24 mod. Derpaa stemtes alternativt mellem 1300 og 1400; 20 stemte ved haandsoprækning for det mindste beløb og 27 opgaves at have stemt for 1400.

Kassereren.

J. Birkeland foreslog kassererens løn sat til 1300.

Olav Strøm henstillet til repræsentanterne ikke at sætte den under 1400.

Budgetkomiteen havde efterat formandens løn var nedsat til 1400 gaaet over til at kassererens løn skulde være ligedan.

Ved navneopraab forkastedes budgetkomiteens forslag, 1400, mod 9 stemmer, og Birkelands forslag, 1300, vedtoges med 27.

Eftermiddagsmøde 20de mai.

Dirigent: *Gustav Johansen.*

Protokollen oplæstes og vedtoges.

Som repræsentant til Amsterdam i 1903 valgtes Olav Strøm. Suppleant blev Alb. Moeskau. Derpaa optoges sag

VI. Agitationen

paa programmet til behandling.

Anton Andersen foreslog: „Der bevilges 3000 kroner til agitationsvirksomhed“.

J. Birkeland foreslog: „Agitatoren faar 6 kroner dagen. Diætpengene bortfalder“.

A. Kalvaa vilde, at man istedetfor fast ansat agitator skulde lade de bevilgede midler anvendes, naar det fandtes paakrævet. Han fremsatte følgende forslag:

„Forbundet antager i hvert distrikt, hvori en større arbejdsstyrke findes, en dertil fra stedet eller omegn skikket mand som agitator for et kortere eller længere tidsrum, eftersom midlerne tillader det. Dog bør forbundsstyret tage hensyn til den agitator, som afdelingerne ønsker, naar andragende derom er fremkommet.“

Olav Strøm advarede imod vedtagelsen af Kalvaas forslag. Det vilde bringe misnøje ind i afdelingerne, naar de følte sig tilsidesatte, ved siden af de ulemper, det havde.

Anton Andersen: Først maa vi beslutte om vi vil anvende noget til agitation eller ei.

A. Berntsen: Jeg mener, at agitationen er det vigtigste af alle vore foretagender. Aarsagen til vor daarlige stilling er mangel paa organisation.

Jens Larsen: Endskjønt man i Danmark allerede er meget godt organiseret, har vi dog ikke opgivet agitationen. Vi bevilger endnu til dette aar om andet 10—15000 kroner. Men han vilde ikke anbefale Kalvaas forslag. Man havde i Danmark forsøgt denne fremgangsmaade, men den faldt dyrere end en fast agitator. Vilde give følgende raad: Bevilg disse 3000 kroner, og lad Eders forbundsstyre have raadighed over disse midler.

E. Petterson vilde anbefale fast ansat agitator, og at man da særlig havde sin opmærksomhed henvendt paa de nordlige landsdele.

A. Kalvaa: Dersom forsamlingen vedtar mit forslag, saa er det jo frit for forbundsstyret, at ordne sig paa bedste maade.

Paa endel beklagelse over for lidet agitation, redegjorde *Strøm* for, hvorledes agitationen var dreven.

J. Larsen (Danmark): Kalvaa skulde faa se, at om hans forslag skulde efterkommes, saa vilde der om et aars tid være flere arbejdere

paa gaden, idet de mistet sit arbejde paa grund af sin virksomhed som agitatorer.

Anton Andersens forslag vedtoges derpaa enstemmig. *Birkelands* forslag forkastedes mod nogle stemmer.

H. Hellebø foreslog: „Landsmødet ansætter ikke for tiden nogen fast agitator. De bevilgede midler benyttes til agitation efter forretningsudvalgets eget skøn, og i tilfælde der foreligger begrundede krav fra lokalorganisationerne, skal disse være berettigede til støtte af disse midler“.

Dette forslag vedtoges med 34 stemmer. Budgettets øvrige vedtoges ligeledes som af budgetkomiteen foreslaet.

Valg.

Der foresloges at vælge *Strøm* til formand med akklamation; men det oplystes, at dette var imod lovene.

R. Waarhus forlangte derpaa ordet til en interpellation. Han agtede at forespørge angaaende formandens stilling til en bestemt sag i ordningen af Røroskonflikten.

Strøm erklærede det som stridende mod forretningsordenen at stille dette spørgsmaal nu, naar det ikke var gjort i rette tid. Men dersom forsamlingen vilde tillade interpellationen, saa skulde han give de fornødne oplysninger.

S. Skaardal: Hr. Waarhus er i sin fulde ret, naar han stiller interpellationen paa dette tidspunkt og jeg støtter ham og fraraader forsamlingen at nægte forespørselen.

Med 7 stemmer besluttedes det, at sagen ikke skulde optages; men at man skulde skride til valg.

Skaardal forlangte tilføjet protokollen, at der blev nægtet at interpellere, hvilket blev efterkommet.

Til kassererposten anbefalede *Strøm* paa forretningsudvalgets vegne *Rich. Hansen*, Sundt foreslog *Kristen Tørres*, *Wikøren* foreslog *M. Sundby*; *Birkeland* foreslog *Gustav Johansen*. *J. Karlgren* støttede *Johansen*, *P. Jakobsen* og *Kalvaa* støttede *Tørres*.

Valget havde følgende udfald:

Til formand *Olav Strøm* med 39 stemmer. Dernæst havde *Halvdansen* 3, *Rich. Hansen* 2 og *Kalvaa* 1 stemme.

Til kasserer *Kristen Tørres* med 28 stemmer. Dernæst havde *Gustav Johansen* 9, *M. Sundby* 5 og *Rich. Hansen* 4 stemmer.

Olav Strøm foreslog bevilget til styremedlemmer 4 kroner pr. dag i arbejdstab, 3 kroner i diæt og fri reise, hvilket vedtoges. Ligeledes vedtoges enstemmig paa forslag af *Strøm* at bevilge til revisorerne 30 kroner.

A. Kalvaa foreslog, at kassereren stiller en garanti af 1000 kr., *Strøm* foreslog 1500, *Birkeland* 3000 og *Wikøren* 5000. *Kalvaas* forslag vedtoges. Det besluttedes, at kassereren ansættes fra 1ste juli iaar.

Det besluttedes efter forslag af *A. Kalvaa*, at næste landsmøde afholdes i *Trondhjem*. Mødet afholdes sommeren 1904 efter nærmere bestemmelse af forbundsstyret.

Til medlemmer af forretningsudvalget valgtes *Rich. Hansen* med 42 st., *Gunnar Sethil* med 37 st., *A. Karlsen* med 31 st. Dernæst havde *M. Sundby* 9 st. og *Madsen* 8.

Til at repræsentere forbundet paa Dansk arbejdsmandsforbunds kongres 19de juni valgtes *Olav Strøm*.

Af de gamle styremedlemmer frabad *Halvdansen*, *R. Knudsen*, *G. Johansen* og *J. K. Sundt* sig gjenvalg.

Til medlemmer af forbundsstyret valgtes *S. Skaardal* med 37 st., *Albert Moeskau* med 37 st., *J. Karlgren* med 35 st., *J. Birkeland* med 33 st., *A. Kalvaa* med 32 st., *J. K. Sundt* med 14 st. og *J. Gudmundsen* med 14 st.

Dernæst havde *H. Hellebø* 12, *Ant. Andersen* 12, *S. Hunsbedt* 11, *A. Førde* 11, *Skogmo* 10, *K. Kleven* 9 og *M. Sundby* 8 stemmer.

Til repræsentanter paa Arbejderpartiets landsmøde i Trondhjem i sommer valgtes *Olav Strøm* med 38, *Alb. Moeskau* med 29, *M. Sundby* med 16 stemmer. Dernæst havde *S. L. Skaardal* 12, *O. Halvdansen* 8, og *Arnt Larsen* 6 stemmer.

Til revisorer valgtes *M. Sundby* med 37, *Martin Dahl* med 26 og *Haldor Iversen* med 13 st. Dernæst havde *S. Hunsbedt* 9, *O. Halvdansen* 8 og *J. Austad* 5 st.

Olav Strøm takkede, idet landsmødets arbeide erklæredes slut, især de fremmødte fra broderlandene for samværet.

Folkethingsmand *Lyngsø* udtalte, at han blandt de norske arbejdsmænd havde faaet det indtryk, at man havde betingelser for at vokse sig stærk. Det var det rette sindelag som løftet op og drev fremover. Broderlandenes arbejdsmænd havde tillid til os her i Norge, og saa med intens interesse paa vor kamp og paa vort arbeide. Bygningen af vor organisation var en garanti ogsaa for dem. Tal. haabede, at vi vilde sætte alt ind paa organisationens arbeide og gjøre, hvad gjøres kunde for at naa det maal, vi havde sat os. Han udbragte et leve for de tre nordiske landes arbejdsmandsforbund.

J. Jönsson takkede for indbydelsen, som de svenske kammerater havde faat, og udtalte sin dybe interesse for arbeidet her i Norge, ønskede det lykke, held og fremgang.

Jens Larsen holdt ligeledes en afslutningstale med tak for samværet, som havde været saa opmuntrende. Han haabede, at organisationen vilde vokse sig solid og stærk paa det gode grundlag den allerede havde her i Norge.

Formanden, hr. *Olav Strøm*, bad forsamlingen, som erkjendelse for de udenlandske delegeredes deltagelse i forhandlingerne, raabe et 3-dobbelt hurra for de tre udenlandske gjæster, hvilke efterkommes under stor begeistring. Ligeledes raabtes 9 kraftige hurraer for dirigenten og de Bergenske forbundsfæller, som ianledning landsmødet havde havt saa meget arbeide.

Derpaa takkede formanden repræsentanterne for dygtigt samarbeide under de 5 dages samvær. Der kunde ha været meningsforskjæl om enkeltheder, men i den store grundlag — alle norske arbejdsmænds samling til en faglig enhed — havde der ikke været nogen dissens.

Neppe noget landsmøde af denne størrelse kunde her i landet opvise større enhed. Alle reiste tilbage til sine afdelinger loyale overfor de vedtagne beslutninger og med dobbelt lyst til arbeidet for forbundets fremgang. Derpaa erklærede han Norsk arbejdsmandsforbunds 1ste landsmødes forhandlinger for afsluttet, hvilket besvaredes med 9 kraftige hurraer for forbundet.

Under mødet indløb følgende telegrammer:

Moss 16de mai.

Brødre paa Moss hilser mødet. Held og lykke til arbeidet. Enighed gro. Samhold vokse.

Grimsrud.

Kristiania 16de mai.

Sten-, jord- og cementarbejdernes hilsen: Lykke til forhandlingerne. Leve solidariteten!

Sethil.

Stavanger 16de mai.

Hilsen til landsmødet. Held med forhandlingerne. Leve organisationen.

Hermetikarbejderforeningen.

Kristiania 16de mai.

Modtag min hilsen] og hjertelige lykønskning ianledning landsmødets forhandlinger.

Karen Strøm.

Narvik 16de mai.

Landsmødet hilses fra arbejderne i midnatssolens land med ønsket om heldigt resultat for det slavende folks frigjørelse, og at solidariteten og tilslutning til det Norske arbejderparti maa]blive vor faste grundvold, hvorpaa vi bygge brodersamfundet.

Narviks arbejderforening.

Kristiania 16de mai.

Hilsen til landsmødets repræsentanter. Held og lykke følge Eders arbeide. Stor tilslutning til forbundet i Drammen. 3 nystiftede foreninger.

Johan Johnsen.

Voss 17de mai.

Tillykke med arbeidet. Leve solidariteten!

Vallevik.

Næsheim.

Kristiania 17de mai.

Hr. ordstyrere! Maatte den norske arbeider være fylket under én fane, og fremgang og seier være forbundsstyrets fremtidige belønning. Hjertelig broderhilsen.

Snarøens arbeiderforening.

Kristiania 17de mai.

Hjertelig tak! Gid forbundet ved eders *eget* fortsatte energiske arbeide maa vokse som hidtil. Min kammeratslige hilsen til alle.

Egede Nissen.

Fredrikshald 18. mai.

Forenet flyttes fjelde maa,
to minere hilser eder saa.

Fryklund.

Gunnar.

Røros 18de mai.

Fram, fram, og ikke tilbake!
Lad det bli vort kampraab i kommende dage.

Tronshart. Guldahl. Vintervold Høsoien. Sandnæs. Tørres.

Holtaalen 19de mai.

Held og lykke med deres arbeide ønskes.

Holtaalens arbeiderforening

O. Asp.

Kristiania 19de mai.

Fabrikarbeidernes forening samlet til fest sender sine bedste ønsker om godt arbeide til forbundets fremgang. Leve Norsk arbeidsmandsforbund!

Madsen,
formand.

Følgende telegram afsendtes til de svenske arbeidere:

Norsk arbeidsmandsforbunds repræsentanter i stort antal samlet til kongres fremsender herved for de svenske arbeidere sin varmeste hilsen. Maa I seire i eders stemmeretskamp. Seier for folkestyret i Norden. Leve socialismen!

G. Johansen. P. Pettersen.

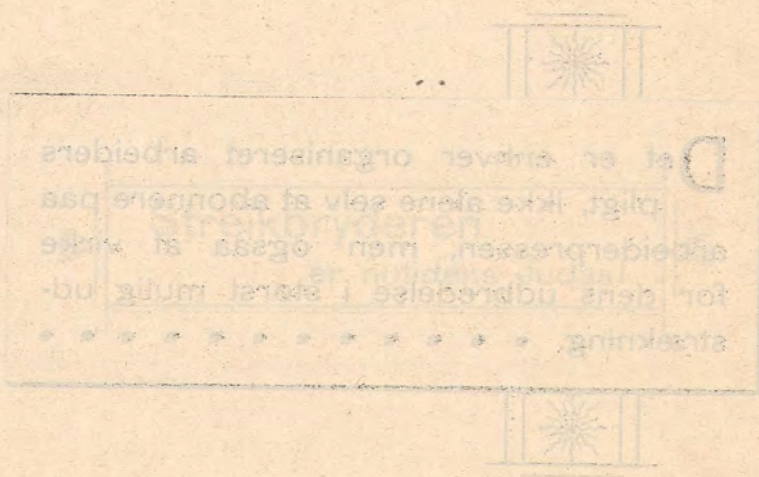
Desuden udveksledes hilsningstelegrammer med skotøiarbeiderforbundets landsmøde.

Streikbryderen
er nutidens Judas!

Det er enhver organiseret arbeiders
pligt, ikke alene selv at abonnere paa
arbeiderpressen, men ogsaa at virke
for dens udbredelse i størst mulig ud-
strækning. * * * * *

Det tyvende aarhundrede

udkommer hver maaned og koster forsendt med posten 2 kr. aaret, 1 kr. halvaaret, 50 øre kvartalet. Til Amerika er abonnementsprisen 75 cents pr. aar.

Bestilles paa alle postanstalter i Norge, Sverige og Danmark.

Kommissionærer antages i by og bygd. Gode referancer forlanges.

NB. Glem ikke at fornye abonnementet.

Ekspeditionen er i Sverdrups gade 14, Kristiania.

Det tyvende
aarhundrede

Udgivet af det tyvende aars komitee i Danmark
Kommisjonsforlaget i København
København, 1900